

Zomernota

Inleiding	2
Programmaverantwoording	3
<i>Programma 1 – Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid</i>	4
<i>Programma 2 – Economie, Energie en Buiten</i>	14
<i>Programma 3 – Welzijn, Sociaal en Cultuur</i>	27
<i>Programma 4 – Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening</i>	35
1.5 <i>Ontwikkelingen Bedrijfsvoering</i>	39
2. De financiële verantwoording	44
2.1 <i>De exploitatie</i>	44
2.2 <i>Investerings</i>	59
2.3 <i>Voortgangsrapportage Woningbouwprojecten Molenlanden</i>	61
2.4 <i>Reserves en voorzieningen</i>	68

Inleiding

In deze Zomernota rapporteren we over beleidsmatige en financiële ontwikkelingen over de eerste maanden van 2026 met een doorkijk naar het einde van dit jaar. Dit is de eerste tussentijdse rapportage van de gemeente Molenlanden over het jaar 2026.

Waarom deze nota?

Tweemaal per jaar biedt het college de gemeenteraad een rapportage aan. Eén hiervan is de Zomernota, waarin het gaat over de beleidsmatige en financiële tussenstand per 1 juni. Deze nota bestaat uit twee delen. De beleidsmatige toelichting (deel 1) geeft inzicht in de voortgang op de verschillende inspanningen binnen de programma's. In deel 2 wordt een financiële tussenstand gegeven van het lopende begrotingsjaar. De geconstateerde over- en onderschrijdingen (> € 25.000) van de exploitatie- en investeringsbudgetten worden aangegeven, toegelicht en verwerkt in een begrotingswijziging.

Wat kunt u verwachten?

Deze Zomernota is gebaseerd op de Programmabegroting 2026. Deze bestaat uit vier programma's waarbij de indeling van de programma's en de financiële middelen één op één gekoppeld zijn. Wij rapporteren in deel 1 beleidsinhoudelijk en in deel 2 financieel over de vier programma's.

Wat zijn de kaders?

Het kader voor de Zomernota is artikel 5 van de Financiële verordening gemeente Molenlanden. Daarin is geregeld dat het college de raad met twee tussentijdse rapportages over de realisatie van de lopende begroting informeert:

- de Zomernota: over de stand per 1 juni;
- de Najaarsnota: over de stand per 1 oktober.

Hierdoor wordt duidelijk of de uitvoering van de begroting op koers ligt en of er aanleiding is om zo nodig bij te sturen. U stelt de Zomernota vast inclusief de hieruit voortvloeiende begrotingswijziging.

Voortgangsrapportage projecten

Als onderdeel van de doorontwikkeling Projectmatig Werken is afgesproken dat we in de Zomer- en Najaarsnota rapporteren over de uitvoering van de grote projecten. We rapporteren op hoofdlijnen over de projectbeheersingsaspecten geld, tijd, organisatie, informatie, kwaliteit, draagvlak en risico's.

Programmaverantwoording

De programma's in de gemeentebegroting 2026 zijn de volgende:

1. Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid;
2. Economie, Energie en Buiten;
3. Welzijn, Sociaal en Cultuur;
4. Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening.

Per programma is er een zogeheten 'Verkeerslicht rapportage' opgenomen om de voortgang per programma onderdeel weer te geven.

Daarbij wordt vanuit drie invalshoeken naar de verschillende beleidsvoornemens gekeken:

- wordt het doel dit jaar gehaald zoals dat is beschreven in de begroting (doel);
- wordt het doel ook dit jaar behaald of is dat niet meer haalbaar (tijd);
- wordt het beleidsvoornemen gerealiseerd met de in de begroting gevoteerde middelen (geld);

Voor de verschillende invalshoeken hebben de kleuren de volgende betekenis.

Doel

Het resultaat wordt behaald	
Het resultaat wordt deels behaald	
Het resultaat wordt niet behaald	

Tijd

De uitvoering loopt volgens planning	
De uitvoering verloopt niet geheel volgens planning	
De uitvoering blijft achter op de planning	

Geld

De uitvoering van het resultaat wordt gerealiseerd binnen het vastgestelde budget	
De uitvoering van het resultaat wordt naar alle waarschijnlijkheid niet binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Er dreigt een budget over- of onderschrijding	
De uitvoering van het resultaat zal niet lukken binnen het beschikbaar gestelde budget of het budget is overschreden	

Programma 1 – Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid

A. Wonen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
<p>A.1. Voorzien in de actuele (lokale) woonbehoefte.</p> <p><i>Toelichting: Om beter aan te sluiten op de vraag ligt het accent op betaalbare woningen voor (lokale) starters en jonge doorstromers en kleinere woningen voor oudere huishoudens. Daarbij houden we rekening met de kwaliteiten van ons gebied.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Versnellen van de woningbouw door: (A.1) <ul style="list-style-type: none"> ○ Invulling te geven aan de Regionale realisatieagenda (RRA), ook bekend als de Woondeal. Daarin staan afspraken tussen Rijk, regio en gemeenten over het aantal te bouwen woningen en het type woningen; ○ Uitvoeren van het programma Versnelling Woningbouw, zoals onder andere het versnellen van vergunningprocedures. <p><i>Toelichting: We bouwen in de periode tot 2030 1.460 woningen om de woningvoorraad op peil te brengen. We streven naar 200 nieuwe woningen per jaar. We zetten vooral in op wenselijke en haalbare plannen binnen het programma Versnelling Woningbouw.</i></p>			
	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen volkshuisvestingsprogramma dat in plaats komt van de woonvisie. (A.1) <p><i>Toelichting: Het volkshuisvestingsprogramma moeten gemeenten op basis van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrvh) opstellen. Het is een verplicht programma onder de Omgevingswet dat breder is dan alleen een woonvisie en meer op de uitvoering gericht. De Woonvisie Molenlanden liep tot en met 2024. Om aan te sluiten op de actuele woonbehoefte is in 2024 een Woningbehoefteonderzoek voor Molenlanden uitgevoerd. We actualiseren in 2025 de Woonvisie tot een Volkshuisvestingsprogramma Molenlanden waarbij het woningbehoefteonderzoek de basis vormt. Daarnaast bevat het volkshuisvestingsprogramma het uitvoeringsprogramma van de Woonzorgvisie. De planning is om het volkshuisvestingsprogramma in het eerste half jaar van 2026 vast te stellen.</i></p>			
	<ul style="list-style-type: none"> • Huisvestingsverordening opstellen. (A.1) 			

	<p><i>Toelichting: De Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrvh) verplicht gemeenten tot het opstellen van een huisvestingsverordening. We bereiden de verordening voor in regionaal verband. Dit is vooral van belang voor de urgentieregeling (voorrangsregeling). Urgentie is een verplicht onderdeel van de verordening. In 2026 leggen we de nieuwe verordening ter vaststelling aan de gemeenteraad voor. We onderzoeken ook inzet van andere mogelijkheden van de Huisvestingwet. Daarbij houden we rekening met de motie Koopwoningen voor Molenlandse starters. We gebruiken het Volkshuisvestingsprogramma als basis voor onze keuzes.</i></p>			
	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het Woonwagenbeleid 2025. (A.1) <p><i>Toelichting: In 2026 willen we zorgen de plaatsing van de laatste nieuwe woonwagens mogelijk maken. Dat hebben we in het Woonwagenbeleid van september 2024 met de gemeenteraad afgesproken. We zijn bezig met het voorbereiden van een vierde standplaats op de locatie in Arkel, zodat het te verdelen perceel een slimmere indeling kan krijgen. Hiervoor starten we een ruimtelijke procedure om de uitbreiding van het aantal standplaatsen van drie naar vier mogelijk te maken.</i></p>			

Toelichting

Opstellen volkshuisvestingsprogramma dat in plaats komt van de woonvisie. (A.1)

De planning is aangepast, omdat we een verdiepend onderzoek uitvoeren. Dit onderzoek geeft extra informatie voor een meer kerngericht uitvoeringsprogramma. We verwachten het volkshuisvestingsprogramma in september/oktober 2026 vast te stellen.

Uitvoering geven aan het Woonwagenbeleid 2025. (A.1)

Het onderzoek naar een vierde standplaats is uitgevoerd. Door een wijziging in de maatvoeringen voor een woonwagenstandplaats blijkt dat een vierde standplaats ruimtelijk niet mogelijk is. De drie standplaatsen realiseren we dit jaar.

B. Leefomgeving en Ruimtelijke Ordening

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
<p>B.1. Verdere werken aan inrichting en organisatie van de Omgevingswet. Waarbij oog is voor aanpak, werkwijze, proces en procedure en het begeleiden van inwoners bij aanvragen en zorgen voor snellere en logischere afhandeling van initiatieven.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Het werken met de Omgevingswet in de organisatie beter in te passen. Dit doen we door verder te werken aan de Omgevingsvisie, het verder inrichten van de beleidscyclus, het opstellen van het omgevingsplan (door gebieds- en themagerichte uitwerkingen) en het opstellen van omgevingsprogramma's (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> De Omgevingsvisie, een van onze belangrijkste pijlers van beleid, verder verrijken met bestaande beleidsvisies. Daarna vertalen we dit in omgevingsprogramma's. (B.1 en B.3) <p><i>Toelichting: We richten ons op het komen tot gebieds- en themagerichte uitwerking en verrijking van de Omgevingsvisie. Dit is een apart traject naast het werken met de omgevingsvisie (en andere visiestukken). We werken dit uit in het beleidshuis/cyclus van de gemeente. Deze manier van werken is integraal, waarbij we toetsen aan onze visies. We maken het beleidshuis eenvoudiger. Om goed uit de voeten te kunnen met de Omgevingsvisie hebben we een duidelijke structuur nodig van visies en uitvoeringsprogramma's die passen bij de Molenlandse manier van werken. Het doel is om de inwoner beter van dienst te zijn en regelgeving begrijpelijk te houden. Daarvoor passen we ook ons proces voor de behandeling van initiatieven aan om het slimmer en toegankelijker te maken.</i></p>			
	<ul style="list-style-type: none"> Verder bouwen aan de (juridische-)structuur van het omgevingsplan dat integraal en gebiedsdekkend is. Dit omgevingsplan moet uiterlijk op 1 januari 2032 klaar zijn. (B.1 en B.3) <p><i>Toelichting: Het Omgevingsplan brengt de landelijke, regionale en gemeentelijke regels samen. Zo kunnen we de ambities uit de Omgevingsvisie uitvoeren. De komende jaren maken we van het tijdelijke plan een plan dat geldt voor alle</i></p>			

	<p>gebieden. Deze periode noemen we de transitiefase. We zetten het tijdelijke omgevingsplan om in een gebiedsdekkend omgevingsplan. Alle huidige bestemmingsplannen, regels uit de bruidsschat en verordeningen maken deel uit van het omgevingsplan. Dit proces begint met een basisset van regels (de basisregelset). In de komende jaren werken we dit verder uit met thema's zoals duurzaamheid, wonen en natuur.</p>			
<p>B.2. Tijdig en goed inspelen op trends, opgaven en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De in 2025 vastgestelde Nota grondbeleid 2025-2030 uitvoeren. (B.2) <p><i>Toelichting: Grondbeleid is steeds belangrijker om onze doelen voor wonen en werken te kunnen halen. We voeren het nieuwe grondbeleid uit met het afwegingskader uit de Nota grondbeleid 2025. Waar nodig passen we actief grondbeleid toe.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Het wettelijk verplichte kostenverhaal voor bouwplannen die in strijd zijn met het omgevingsplan heeft mede op grond van de Nota kostenverhaal 2025 in 2025 meer aandacht gekregen. In 2026 geven we een vervolg aan het kostenverhaal. Concreet betekent dit dat we kostenverhaal meer gaan toepassen zodat de werkzaamheden die de organisatie voor de behandeling van initiatieven verricht waar mogelijk worden doorbelast naar initiatienemers (B.2, B.3). Voor het stimuleren van de bouw van meer sociale woningbouw zetten we een vereveningsfonds in (B.2, B.3). 			
<p>B.3. Behouden en verder ontwikkelen van levendige kernen, linten, bedrijvigheid en een vitaal buitengebied. Waar nodig wegen we de belangen zorgvuldig af die daar een rol bij spelen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De Omgevingsvisie, een van onze belangrijkste pijlers van beleid, verder verrijken met bestaande beleidsvisies. Daarna vertalen we dit in omgevingsprogramma's. (B.1 en B.3) <p><i>Toelichting: We richten ons op het komen tot gebieds- en themagerichte uitwerking en verrijking van de Omgevingsvisie. Dit is een apart traject naast het werken met de omgevingsvisie (en andere visiestukken). We werken dit uit in het beleidshuis/cyclus van de gemeente. Deze manier van werken is integraal, waarbij we toetsen aan onze visies. We maken het beleidshuis eenvoudiger. Om goed uit de voeten te kunnen met de Omgevingsvisie hebben we een duidelijke structuur nodig van visies en uitvoeringsprogramma's die passen bij de Molenlandse manier van</i></p>			

	<p><i>werken. Het doel is om de inwoner beter van dienst te zijn en regelgeving begrijpelijk te houden. Daarvoor passen we ook ons proces voor de behandeling van initiatieven aan om het slimmer en toegankelijker te maken.</i></p>			
	<ul style="list-style-type: none"> • Verder bouwen aan de (juridische-)structuur van het omgevingsplan dat integraal en gebiedsdekkend is. Dit omgevingsplan moet uiterlijk op 1 januari 2032 klaar zijn. (B.1 en B.3) <p><i>Toelichting: Het Omgevingsplan brengt de landelijke, regionale en gemeentelijke regels samen. Zo kunnen we de ambities uit de Omgevingsvisie uitvoeren. De komende jaren maken we van het tijdelijke plan een plan dat geldt voor alle gebieden. Deze periode noemen we de transitiefase. We zetten het tijdelijke omgevingsplan om in een gebiedsdekkend omgevingsplan. Alle huidige bestemmingsplannen, regels uit de bruidsschat en verordeningen maken deel uit van het omgevingsplan. Dit proces begint met een basisset van regels (de basisregelset). In de komende jaren werken we dit verder uit met thema's zoals duurzaamheid, wonen en natuur.</i></p>			
<p>B.4. Het thema "water" invoeren als belangrijk beleidsterrein zodat we huidige en toekomstige ruimtelijke opgaven en -ontwikkelingen goed kunnen uitvoeren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Water speelt een belangrijke rol in onze leefomgeving. Daarom schrijven we onze huidige uitgangspunten op in een position paper Water. Hiermee zorgen we voor inzicht en overzicht in de positie van de gemeente Molenlanden in vraagstukken waarin water centraal staat. Op basis daarvan blijven we meewerken aan een robuust watersysteem. (B.4) <p><i>Toelichting: Water is een actueel, urgent, divers en structureel thema voor onze opgaven. Bij bijna alle ruimtelijke ontwikkelingen spelen water en bodem een grote rol. Daarom is het belangrijk dat Molenlanden goed kiest hoe we hiermee omgaan, ook met aandacht voor landbouw en boeren. Zo kunnen we werken aan een goed watersysteem.</i></p>			
	<ul style="list-style-type: none"> • We haken aan bij en adviseren over landelijke en regionale opgaven (B.4). Denk hierbij aan de energietransitie, de provinciale ruimtelijke puzzel, het provinciale omgevings- en natuurbeleid, het regionale waterbeheerbeleid (B.4). 			

	<i>Toelichting: Nieuwe vraagstukken en opgaven vragen vaak om expertise op het gebied van ruimtelijke ordening en de impact op de fysieke leefomgeving. We vinden het belangrijk om als gemeente al in het begin mee te denken en te adviseren.</i>			
B.5. Behouden en waar mogelijk verbeteren van het karakteristieke landschap en de kwaliteit van de (lint)bebouwing van onze gemeente, met ruimte voor nieuwe initiatieven die passend zijn in het gebied.	<ul style="list-style-type: none"> We richten ons op de ruimtelijke kwaliteiten van de kernen, linten en het buitengebied. We denken mee met de plannen van (externe en interne) initiatiefnemers. Daarbij zetten we de instrumenten vanuit de Omgevingswet, de intaketafel en de omgevingstafel in. (B.5) 			
B.6. Met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden zorgen voor een betere ruimtelijke inrichting van ons gebied.	<ul style="list-style-type: none"> We ontwikkelen en houden het ruimtelijk beleid actueel. (B.5 en B.6) 			

Toelichting

Niet van toepassing.

C. Buitenruimte

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Een buitenruimte waarin onze inwoners en bezoekers zich comfortabel en veilig voelen. (C.1). We vertalen dit naar passende fysieke inrichting (inclusief dagelijks beheer) die voorziet in: <ul style="list-style-type: none"> voldoende groen, water en speelgelegenheid; 	<ul style="list-style-type: none"> Beheren en herinrichten van onze buitenruimte op basis van het vastgestelde integraal beheerplan Buitenruimte, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> Het op orde brengen en houden van het basisbeheer; Het realiseren van een toegankelijke buitenruimte (VN-verdrag); Het omvormen van trapveldjes naar beweegparken (Sportakkoord); Het uitbreiden van de omvang van het aantal bomen en groen, zoals invulling van de motie: 'Meer groen in dichter bebouwde straten en wijken' ; Het aanleggen van natuurontwikkelingsgebieden. (C.1) 			

<ul style="list-style-type: none"> • voldoende bereik per openbaar vervoer, fiets en auto; • ruimte voor ondergrondse infrastructuur; • een aantrekkelijke, toegankelijke en veilige leefomgeving; • een klimaatbestendige- en duurzame leefomgeving. 				
	<ul style="list-style-type: none"> • Beheren en renoveren van de buitensportaccommodaties. In 2026 pakken we natuurgrasvelden bij ASV Arkel, SteDoCo, De Zwerver en vv Streefkerk aan. (C.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Beheren en toekomstbestendig inrichten van onze begraafplaatsen. In 2026 breiden we de begraafplaats in Giessenburg uit. Op diverse begraafplaatsen voeren we (vervolg)onderzoeken uit om de (grond)waterproblematiek op te lossen. (C.1) 			

Toelichting

Beheren en renoveren van de buitensportaccommodaties. In 2026 pakken we natuurgrasvelden bij ASV Arkel, SteDoCo, De Zwerver en vv Streefkerk aan. (C.1)

Op de renovaties van sportvelden vindt een overschrijding van ongeveer 45 K plaats. De aanbestedingsbedragen zijn hoger dan de ramingen, die in het MeerJarenPlan sportvelden staan. Oorzaken hiervan zijn vooral de gestegen brandstof- en materiaalkosten.

Beheren en toekomstbestendig inrichten van onze begraafplaatsen. In 2026 breiden we de begraafplaats in Giessenburg uit. Op diverse begraafplaatsen voeren we (vervolg)onderzoeken uit om de (grond)waterproblematiek op te lossen. (C.1)

De uitbreiding van de begraafplaats Giessenburg heeft vertraging opgelopen. De oorzaken hiervan deelden we in een raadsinformatiebrief. De voorbelasting brengen we volgens planning aan in het 3e of 4e kwartaal van 2026. Na de voorbelastingsperiode verwijderen we in het 1e kwartaal van 2027 de overhoogte en starten met de definitieve inrichting.

D. Verkeer en Vervoer

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Een goed bereikbare gemeente, veiligheid en leefbaarheid in onze kernen en op de wegen en duurzame mobiliteit.	<ul style="list-style-type: none"> Actief sturen op het beperken van de overlast bij reizigers, waarbij voorkomen van sluipverkeer prioriteit heeft. (D.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Voor de Voorstraat/Sluis in Groot-Ammers onderzoeken we de mogelijkheden om de leefbaarheid te verbeteren en de verkeersveiligheid te bevorderen. (D.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Werken aan de herinrichting van de Molenstraat en Entreezone in Kinderdijk. (D.1) 			
D.2. Ketenmobiliteit die zich aanpast aan maatschappelijke ontwikkelingen.	<ul style="list-style-type: none"> Verbeteren van de bereikbaarheid van het openbaar vervoer met bijvoorbeeld de inzet van deelfietsen bij ov-haltes en knooppunten. (D.2) 			

Toelichting

Niet van toepassing.

E. Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
E.1. Goede en passende onderwijshuisvesting voor het basisonderwijs, waarin het fijn is om te leren en te werken.	<ul style="list-style-type: none"> We voeren het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP) 2024 uit. Jaarlijks starten we een haalbaarheidsonderzoek, volgens planning van de uitvoering van het IHP. In 2026 starten we met het haalbaarheidsonderzoek van OBS De Boomgaard in Streefkerk. (E.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We geven uitvoering aan de investeringen onderwijshuisvesting op basis van de door de raad goedgekeurde voorstellen (E.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> De raad maakt een keuze in de verhouding tussen duurzaamheid en kwaliteit. Op basis daarvan voeren we de plannen uit van het IHP. (E.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn twee aanvragen ingediend voor capaciteitsuitbreiding van onderwijshuisvesting (CBS De Bron en OBS De Tuimelaar). Conform de 			

	verordening moet de gemeente Molenlanden uiterlijk 31 december 2025 een besluit over deze aanvragen nemen. Omdat de inhoudelijke uitwerking nog loopt, is dit nog niet in de begroting opgenomen. De voorstellen zullen daarom afzonderlijk aan de raad worden voorgelegd ter besluitvorming.			
--	---	--	--	--

Toelichting

We voeren het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP) 2024 uit. Jaarlijks starten we een haalbaarheidsonderzoek, volgens planning van de uitvoering van het IHP. In 2026 starten we met het haalbaarheidsonderzoek van OBS De Boomgaard in Streefkerk. (E.1)

Het haalbaarheidsonderzoek CBS De Hoeksteen in Giessenburg start in 2026 (in plaats van 2025). In 2026 is de benodigde capaciteit en expertise beschikbaar.

Er zijn twee aanvragen ingediend voor capaciteitsuitbreiding van onderwijshuisvesting (CBS De Bron en OBS De Tuimelaar). Conform de verordening moet de gemeente Molenlanden uiterlijk 31 december 2025 een besluit over deze aanvragen nemen. Omdat de inhoudelijke uitwerking nog loopt, is dit nog niet in de begroting opgenomen. De voorstellen zullen daarom afzonderlijk aan de raad worden voorgelegd ter besluitvorming

Deze voorstellen stelde de raad vast. De effecten van dit besluit zijn in deze zomernota verwerkt.

F. Opvang vluchtelingen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
F.1. Opvang van 200 ontheemden uit Oekraïne.	<ul style="list-style-type: none"> Beheer en exploitatie van de locaties in Groot-Amers (inclusief dependance), Waal (inclusief dependance) en Giessenburg voor de huisvesting van ontheemden uit Oekraïne. (F.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Ondersteunen van ontheemden uit Oekraïne in de particuliere opvang (F.1) 			
F.2. Opvang asielzoekers conform de opgave in de Spreidingswet.	<ul style="list-style-type: none"> Huisvesten van in totaal 251 asielzoekers, waarvan 37 alleenstaande minderjarige asielzoekers door de exploitatie van de TGO in Bleskensgraaf en de opening van meerdere opvanglocaties. (F.2) 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Dialoog aangaan met de samenleving om tot de beste duurzame locaties te komen. Zodat we aanvullende locaties voor de opvang van asielzoekers kunnen openen (F.2)			
--	--	--	--	--

Toelichting

Huisvesten van in totaal 251 asielzoekers, waarvan 37 alleenstaande minderjarige asielzoekers door de exploitatie van de TGO in Bleskensgraaf en de opening van meerdere opvanglocaties. (F.2)

We volgen de door de gemeenteraad vastgestelde planning om te voldoen aan de spreidingswetopgave en lopen op schema. De planning geeft aan dat we eind 2026, begin 2027 richting de realisatiefase gaan. Op dit moment is de opgave voor onze gemeente (volgens de spreidingswetopgave) het huisvesten van 254 asielzoekers, waarvan 16 alleenstaande minderjarige vreemdelingen. We hebben dit doel nog niet behaald. We huisvesten in de Tijdelijke Gemeentelijke Opvang in Bleskensgraaf 58 mensen, in juli 2026 worden dit er 70.

Programma 2 – Economie, Energie en Buiten

A. Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. We willen zorgdragen voor een prettig ondernemersklimaat met voldoende, toekomstbestendige en kwalitatief goede ruimte voor bedrijvigheid en werkgelegenheid zoals beschreven in het vastgestelde beleidskader bedrijvigheid (januari 2024).	<ul style="list-style-type: none"> We gaan starten met een pilot om een ondernemersfonds te realiseren. We nemen hier een faciliterende rol in aan, waarbij het initiatief vanuit de ondernemers komt. (A.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Waar mogelijk stimuleren we multidisciplinair om de bestaande ruimte optimaal te benutten. (A.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We verkennen de mogelijkheden voor circulariteit en verduurzaming van bestaande en eventuele nieuwe bedrijven(terreinen). (A.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We denken mee met ondernemers die kampen met problemen zoals bijvoorbeeld een ruimtetekort. We gaan creatief om met de schaarse ruimte. (A.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Samen met een aantal gemeenten uit de regio Midden- en Noord lobbyen we richting de provincie voor meer ruimte voor bedrijventerreinen. 			
	<ul style="list-style-type: none"> We vervolgen de stimulering van Koop Lokaal (A.1) 			
A.2. Goede aansluiting van onderwijs op behoefte van ondernemers aan (lokale) arbeidskrachten.	<ul style="list-style-type: none"> We zetten in op een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en ondersteunen initiatieven die hieraan bijdragen. Het gaat hierbij om ondersteuning van i_lab, organisatie van techniekroutes en activiteiten op het gebied van loopbaanoriëntatie en begeleiding. (A.2.) 			

Toelichting

We gaan starten met een pilot om een ondernemersfonds te realiseren. We nemen hier een faciliterende rol in aan, waarbij het initiatief vanuit de ondernemers komt. (A.1)

We voeren de pilot Ondernemersfonds niet uit, omdat de gemeenteraad deze pilot afkeurde. Dit budget valt vrij.

We vervolgen de stimulering van Koop Lokaal (A.1)

Het programma Koop Lokaal kent wat vertraging wegens personele wijzigingen. De nieuwe accountmanager Bedrijven gaat hier weer mee aan de slag, maar dit loopt wel wat vertraging op ten opzichte van de oorspronkelijke planning.

B. Agrarische Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Een toekomstbestendige, duurzame, agrarische sector die zich verder kan ontwikkelen naar een duurzamere landbouw met nieuwe verdienmodellen waarbij verbreding en diversifiëring van de bedrijfsvoering mogelijk is.	<ul style="list-style-type: none"> We geven uitvoering aan het Vergunningenloket voor agrarische ondernemers. Veel boeren hebben geen beeld bij hun vergunde situatie. Vanuit het vergunningenloket brengen we dit voor de boeren in beeld. (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We werken op het niveau van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden aan een collectieve aanpak stikstof en vergunningen. (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> In maart 2025 is vanuit de Alblasserwaard een gebiedsagenda aangeboden aan de provincie Zuid-Holland. De gebiedsagenda is vervolgens uitgewerkt naar een gebiedsplan 1.0. In 2026 willen we uitvoering geven aan het gebiedsplan Alblasserwaard. (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We participeren ambtelijk en bestuurlijk in het traject van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied). We zetten het voorzitterschap van de Regiegroep ZH-PLG/UPLG Alblasserwaard-Vijfheerenlanden voort. (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We ondersteunen de ontwikkeling van een agri- en food-campus onder de voorwaarde dat dit een innovatiehub wordt, waarin overheid, onderwijs, ondernemers samenwerken aan toekomstbestendige veenweiden. (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Met de gelden vanuit de provincie Utrecht en Zuid-Holland kunnen we de pilot drukdrainage verlengen. In 2026 geven we hier uitvoering aan. 			
	<ul style="list-style-type: none"> In 2026 geven we uitwerking aan het geactualiseerde beleid vrijkomende agrarische bebouwing 2.0. (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We voeren het penvoerderschap voor LEADER -Alblasserwaard uit. (B.1) 			

	<ul style="list-style-type: none"> We zijn onderdeel van de Regiodeal 'de fundamentele waarden van het Groene Hart' en vervullen hiervoor de rol van penvoerder. We zetten we in op de realisatie van projecten in het programma van de Regiodeal. (B.1) 			
--	---	--	--	--

Toelichting

We ondersteunen de ontwikkeling van een agri- en food-campus onder de voorwaarde dat dit een innovatiehub wordt, waarin overheid, onderwijs, ondernemers samenwerken aan toekomstbestendige veenweiden. (B.1)

We staan positief tegenover het initiatief van de poldercampus. En de ontwikkeling van de beoogde programma's en leerlijnen loopt door. Ruimtelijk gezien zijn er beperkingen die te maken hebben met het Omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland.

C. Vrijtijdseconomie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Toerisme is in balans: Toerisme & Recreatie zorgen niet voor overlast (bij inwoners of het landschap), maar dragen bij aan maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid, leefbaarheid, mobiliteit, bewegen en gezondheid, educatie en opleidingen	<ul style="list-style-type: none"> We brengen ons kennisfundament op orde door dataonderzoek. We verzamelen, analyseren en interpreteren gegevens over de omvang en spreiding van toeristisch bezoek. Samen met de trends en ontwikkelingen in de vrijetijdsector gebruiken we deze inzichten om het toeristisch profiel te versterken en gericht te sturen op druk en draagkracht. (C.1) 			
C.2. Toeristen komen specifiek voor het 'verhaal van Molenlanden'. Dit doen we door de beleving van landschap, kernen en iconen te vergroten.	<ul style="list-style-type: none"> We geven uitvoering aan de geactualiseerde versie van de Toeristische Agenda Molenlanden (C.1, C.2, C.5, C.6). 			
C.3. Door gebiedsmarketing en promotie staat Molenlanden 'op de kaart'	<ul style="list-style-type: none"> Samen met stakeholders werken we verder aan het opzetten van een Destinatie Marketing Organisatie (DMO). Het platform 'Ontdek de Alblasserwaard' vormt hiervoor de basis. Daarnaast werken we samen met de overige lokale en regionale marketingpartners. (C.2 en C.3) 			
C.4. Het recreatieve routenetwerk (fietsen, wandelen en varen) stimuleert inwoners en bezoekers	<ul style="list-style-type: none"> Verbeteren recreatieve routenetwerk. We zorgen ervoor dat de basis van het fiets-, wandel- en vaarroutenetwerk (beheer en onderhoud) op orde is en aansluit op de wensen van gebruikers. (C.4) 			

om de Alblasserwaard op de fiets, te voet of over water te bezoeken.				
C.5. Het toeristisch profiel van Molenlanden wordt versterkt door inzet van regeneratief toerisme inclusief Agrotourisme.	<ul style="list-style-type: none"> We geven uitvoering aan de geactualiseerde versie van de Toeristische Agenda Molenlanden. (C.1, C2, C.5, C.6). 			
C.6. De toeristisch-recreatieve sector heeft baat bij de aantrekkingskracht van Werelderfgoed Kinderdijk.	<ul style="list-style-type: none"> We geven uitvoering aan de geactualiseerde versie van de Toeristische Agenda Molenlanden. (C.1, C2, C.5, C.6). 			

Toelichting

Niet van toepassing.

D. Vrijtijdseconomie Kinderdijk

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Het icoon Kinderdijk vertelt een authentiek en aansprekend verhaal.	<ul style="list-style-type: none"> In 2026 gaan we de deelprojecten uit het vastgestelde bestemmingsplan verder uitwerken en uitvoeren. Er wordt hiervoor een passend investeringsvoorstel opgesteld. Daarnaast vindt onderzoek plaats naar de gemeentelijke panden aan de Molenstraat, zodat we een afweging kunnen maken over het eigendom en de toekomst van deze panden. (D.1, D.2, D.3, D.5) 			
D.2. De dorpen Kinderdijk en Alblasserdam ontwikkelen zich in de luwte van de toeristenstroom.	<ul style="list-style-type: none"> In 2026 werken we aan een herziening van het gebiedsperspectief. Het huidige perspectief is sterk gefocust op het beter managen van de bezoekersstromen en het tegengaan van overlast. We gaan op zoek naar een nieuw perspectief dat houvast biedt voor het maken van (ruimtelijke) keuzes en naar een duidelijkere symbiose van het Werelderfgoed met haar omgeving. (D.1, D.2, D.3, D.4, D.5) 			
D.3. De verkeersveiligheid en leefbaarheid vergroten we door een optimale grip op alle bezoekersstromen naar het Werelderfgoed over weg en water.	<ul style="list-style-type: none"> Het bezoekersmanagement blijft ook in 2026 een project waar (begrotingstechnisch) aandacht voor nodig is. Alblasserdam, Molenlanden en SWEK dragen zorg voor een sluitende begroting van het bezoekersmanagement. Dit jaar voeren we een onderzoek uit naar 			

	Begeleidings- en parkeermanagement om de bezoekersstromen optimaal te kunnen begeleiden en het dorp Kinderdijk leefbaar te houden. (D.2 en D.3)			
D.4. De bestuursstructuur is slagvaardig en flexibel, op alle niveaus voelen belanghebbenden (dus ook bewoners) zich vertegenwoordigt bij de ontwikkeling van Kinderdijk.	<ul style="list-style-type: none"> Er wordt een communicatie en participatieaanpak opgesteld. (D.4) 			
D.5. De gezonde exploitatie van Kinderdijk herstelt zich na de coronacrisis.	<ul style="list-style-type: none"> Voor de thema's in Kinderdijk zijn communicatie en participatie van doorslaggevend belang. Vanuit de projectopdrachten werken we met een afgestemde aanpak voor communicatie en participatie. (D.5) 			

Toelichting

Niet van toepassing.

E. Arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
E.1. Aansluiting van vraag en aanbod van arbeidskrachten in de regio verbeteren, waarbij we optimaal gebruik maken van ieders mogelijkheden.	<ul style="list-style-type: none"> Deelnemen aan de vanuit de landelijke overheid geïnitieerde hervorming van de arbeidsmarktregio Gorinchem waarbij onder andere een Regionaal Werkcentrum wordt gevormd. Hierin worden de diensten gebundeld van het Leerwerkloket, het werkgeversservicepunt en het Regionaal Mobiliteitsteam AV werkt door. Doel is een optimale samenwerking te creëren tussen publiek en private partners om mensen te begeleiden naar passend werk of scholing. 2025 is daarbij een transitiejaar. (E.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Continueren en herijken van de activiteiten op het gebied van Onderwijs. (E.1) <p><i>Toelichting: Per activiteit wordt bekeken of deze nog voldoet aan de huidige wensen en behoeften van de deelnemers (onderwijs en ondernemers).</i></p>			
	<ul style="list-style-type: none"> Deelnemen aan de arbeidsmarktregio en de activiteiten die daaronder vallen. (E.1) 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken van bestaande initiatieven en structuren zoals de SitY academy en bijdragen aan nieuwe activiteiten zoals het begeleiden van asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen naar werk. (E.1) 			
--	---	--	--	--

Toelichting

Niet van toepassing.

F. Energietransitie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
F.1. Een betaalbare en betrouwbare duurzame energievoorziening voor onze inwoners en bedrijven. Waarbij we opwekken, opslaan en gebruik van energie zo dicht mogelijk bij elkaar organiseren conform de klimaatdoelstellingen.	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van projecten, acties en diensten die in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat 2026 zijn opgenomen, op basis van de vastgestelde RES 1.0, de Transitievisie warmte en het 'beleidskader kleinschalige windturbines'. (F.1 en F.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Toewerken naar een decentraal en daarmee ook toekomstbestendig, energiesysteem. Daarbij worden energie besparen, vraag en aanbod van duurzame elektriciteit, warmte en koude en opslag voortdurend op elkaar afgestemd en de samenhang tussen de verschillende onderdelen van de energievoorziening in kaart gebracht. (F.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerken aan de versterking van het energienetwerk om de toename van duurzame energiebronnen op te vangen. Met marktpartijen en de samenleving bekijken we waar een bijdrage geleverd kan worden om het lokale energienet nu of in de toekomst te ontlasten. Voorbeeld hiervan is het onderzoek naar de energiehub voor Schelluinen-West en de agrarische energiehubs. Daarnaast spannen we ons in met Tennet, Stedin en gemeente Gorinchem voor uitbreiding van station Arkel en verkennen we samen met Stedin locaties voor nieuwe middenstations in onze gemeente. (F.1) 			

	<ul style="list-style-type: none"> Energietransitie koppelen aan ruimtelijk beleid en gebiedsontwikkelingen. We nemen (waar mogelijk) kaders en regels op in de omgevingsvisie en het omgevingsplan. (F.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Faciliteren van lokale initiatieven van inwoners/partners, zonder daarbij de rol van de initiatiefnemer over te nemen. Het verwachte 'duurzaamheids- en CO²-rendement en de mate van bereik onder inwoners' wegen we mee bij ons besluit over het faciliteren van een lokaal initiatief. (F.1) 			
<p>F.2. Een versnelling in de afname van energiegebruik. <i>Toelichting: De klimaatdoelstellingen zijn: In 2030, vergeleken met 2020, minimaal 20% energie besparen in Molenlanden. 35% van het totale energiegebruik komt in 2030 van hernieuwbare bronnen. De gemeentelijke organisatie is in 2030 CO²- en energieneutraal. In 2050 is de hele gemeente aardgasvrij en (nagenoeg) CO²-neutraal.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Vaststellen van beleid voor lokaal eigendom en financiële participatie in grootschalige duurzame energieprojecten. (F.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Monitoring en Evaluatie: De voortgang van de energietransitie wordt gemonitord via een jaarlijkse rapportage. Belangrijke indicatoren zijn CO₂-reductie, aantal duurzame woningen, en het aandeel hernieuwbare energie. Deze gegevens benutten we om het beleid bij te sturen en de effectiviteit van maatregelen te beoordelen. (F.2) 			
<p>F.3. Het vastgoed van de gemeente is in 2030 (nagenoeg) energieneutraal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Verduurzamen van (bestaand) strategisch gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Nieuwe gebouwen worden ten minste energieneutraal en de inrichting voeren we uit met zo veel mogelijk circulaire materialen. Het strategisch gemeentelijk maatschappelijk vastgoed wordt volgens het Meerjaren Investerings Programma Duurzaamheid verduurzaamd. (F.2) 			

Toelichting

Uitvoeren van projecten, acties en diensten die in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat 2026 zijn opgenomen, op basis van de vastgestelde RES 1.0, de Transitievisie warmte en het 'beleidskader kleinschalige windturbines'. (F.1 en F.2)

We merken dat een aantal 'externe' factoren invloed hebben op de uitwerking en voortgang van de opgave. De Netcongestie en in het verlengde daarvan het Maatschappelijk prioriteren (per 1 juli 2026) zorgen voor onzekerheid rond het verkrijgen van een verzekering van huisaansluitingen voor een warmtepomp, elektrisch koken of een elektrische auto. De Omgevingswet (onderdeel natuurbescherming) maakt dat isoleren wordt bemoeilijkt door soortenbescherming en de verplichting van het doen van onderzoek hiernaar. Het maken van een SoortenManagementPlan (SMP) blijkt een moeizaam en kostbaar traject. Het omgevingsbeleid van de Provincie Zuid-Holland wordt steeds meer rigide.

Vaststellen van beleid voor lokaal eigendom en financiële participatie in grootschalige duurzame energieprojecten. (F.2)

Binnen de kaders die de raad voor de windverkenning RES Alblasserwaard meegaf, stelden we de uitgangspunten voor lokaal eigendom en financiële participatie voor grote windturbines vast. We hebben nog geen generiek beleid voor lokaal eigendom en participatie, want initiatieven voor (grootschalige) zonnevelden ontbreken in onze gemeente.

G. Afval en Circulariteit

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
G.1. Aantal kilo's restafval per inwoner laten dalen van 207 kilo nu naar 100 kilo in 2025 (landelijk ijkpunt).	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering van Strategienota 2021-2025 'Samen voor een afvalvrije en schone gemeente'. We verlengen dit beleid met een jaar om de niet uitgevoerde punten op te pakken en af te ronden (G.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We gaan leringen trekken uit de evaluatie van Diftar in 2025 in samenhang met de ervaringen van andere Waardlanden gemeenten en voortborduren op gemeentelijke aanbevelingen (G.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Optimalisatie na invoering Diftar uitvoeren in combinatie met de andere Waardlanden gemeenten. Denk hierbij aan rijroutes en werking milieustraten. (G.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> In samenwerking met Waardlanden communicatiemiddelen inzetten om bewoners tijdig, correct en volledig te informeren over scheiden van afvalstromen en wat dit precies betekent met betrekking tot Diftar. (G.1) 			
G.2. Maatregelen uitvoeren om afval te voorkomen binnen gemeentelijk	<ul style="list-style-type: none"> We gaan het gemeentelijk beleid op circulaire economie verder ontwikkelen door middel van samenwerkingsverbanden Groene Hart Circulair en de 			

vastgoed en afvalpreventie met bijbehorende communicatie richting interne organisatie en inwoners.	krachtenbundeling op circulaire economie vanuit Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. (G.2)			
	<ul style="list-style-type: none"> Waar mogelijk wordt direct uitvoering gegeven aan gemeentelijk beleid door middel van pilots. (G.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Vakteams worden ondersteund in het aanpassen van hun werkprocessen voor een meer circulaire werkorganisatie. (G.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van nieuw grondstoffenbeleid aangezien de Strategienota 'Samen voor een afvalvrije en schone gemeente' in 2026 eindigt. Een opzet volgt vanuit de vier Waardlanden gemeenten. (G.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Openbare prullenbakken op hotspots verbeteren door middel van aanpassing uitstraling prullenbakken. Dit doen we samen met milieucoaches van Waardlanden, klankbordgroepen in de gemeente, basisscholen en de verbinder van de desbetreffende kern. (G.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Faciliteren en uitrollen van initiatieven om afvalpreventie te realiseren. (G.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Monitoring en evaluatie op werkprocessen die zijn uitgevoerd. En we onderzoeken of we op de goede weg zijn voor een circulaire economie. (G.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Circulaire economie koppelen aan ruimtelijk beleid. We nemen (waar mogelijk) kaders en regels op in de omgevingsvisie en het omgevingsplan. (G.2) 			

Toelichting

Optimalisatie na invoering Diftar uitvoeren in combinatie met de andere Waardlanden gemeenten. Denk hierbij aan rijroutes en werking milieustraten. (G.1)

De uitwerking van de genoemde punten blijft op dit moment nog wat achter omdat eerst de evaluatiepunten uit de invoering van Diftar voorrang krijgen.

We gaan het gemeentelijk beleid op circulaire economie verder ontwikkelen door middel van samenwerkingsverbanden Groene Hart Circulair en de krachtenbundeling op circulaire economie vanuit Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. (G.2)

Gemeentelijk beleid baseren we op een regionale visie van de OZHZ-regio. De opstelling van deze visie is van 2025 uitgesteld naar 2026. Eind mei 2026 maken we in regionale samenwerking een conceptrapport over de beleidsanalyse op het gebied van Circulaire economie.

Hierin staan aanbevelingen over het verrijken, wijzigen of opschalen van Circulaire beleid in Molenlanden. In juli kijken we of op dit onderdeel de regionale samenwerking met ander OZHZ-gemeenten verder kan gaan.

Opstellen van nieuw grondstoffenbeleid aangezien de Strategienota ‘Samen voor een afvalvrije en schone gemeente’ in 2026 eindigt. Een opzet volgt vanuit de vier Waardlanden gemeenten. (G.2)

Rekening houdend met de nieuwe coalitievorming in 2026 en de komst van een nieuwe directeur bij Waardlanden, stellen we in 2027 een nieuw grondstoffenbeleid op.

H. Klimaatadaptatie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
H.1. Versterking van het aantrekkelijke leefklimaat door klimaatbewust handelen.	<ul style="list-style-type: none"> Groenblauwe Dooradering (GBDA) toepassen in gebieden buiten de bebouwde kom. Hierin worden meekoppelkansen meegenomen van het A5H klimaatkernteam van de regio Ablasserwaard-Vijfheerenlanden. (H.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Groenblauwe Dooradering (GBDA) toepassen in de kernen van de gemeente. Hierbij nemen we meekoppelkansen mee van de regio Ablasserwaard-Vijfheerenlanden. Ook maken we kansenkaarten voor welke kernen het meest kansrijk zijn. (H.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Groenblauwe Dooradering (GBDA) verbinden in gemeentelijke projecten op basis van het inrichtingsconvenant dat opgesteld wordt voor GBDA. (H.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners faciliteren en stimuleren om hun eigen leefruimte betaalbaar te vergroenen. (H.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren van projecten die behoren tot de uitvoering van de Lokale Adaptatiestrategie en Regionale Adaptatiestrategie. (H.1.) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Verstrekken van subsidies voor groendaken, volgens de vastgestelde subsidieregeling. (H.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> De Lokale Adaptatie Strategie uitvoeren op basis van natuurlijk aangereikte momenten door (nieuwe) wet- en regelgeving en meekoppelkansen in de regio Ablasserwaard Vijfheerenlanden. (H.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Klimaatadaptatie verankeren we in het gemeentelijke water- en rioleringsprogramma (H.1.) 			

H.2. Door het creëren van een aantrekkelijk woonklimaat met en voor de inwoners van Molenlanden leveren wij onze bijdrage aan een beheersbaar klimaat.	<ul style="list-style-type: none"> Het onderwerp klimaatschade verder uitdiepen op minimaal één thema. (H.2) 			
H.3. Door in te spelen op nieuwe ontwikkelingen op het gebied van klimaatadaptatie blijven we onze kennis uitbreiden om te kunnen voldoen aan de klimaatdoelstellingen.	<ul style="list-style-type: none"> Klimaatadaptatie koppelen aan ruimtelijk beleid. We nemen (waar mogelijk) kaders en regels op in de omgevingsvisie en het omgevingsplan. (H.3) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Klimaatrisico's bespreken met betrokken partijen aan de hand van de nieuwe stresstesten (beschikbaar in 2026 en opgesteld door het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). (H.3) 			

Toelichting

Groenblauwe Dooradering (GBDA) toepassen in de kernen van de gemeente. Hierbij nemen we meekoppelkansen mee van de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Ook maken we kansencarten voor welke kernen het meest kansrijk zijn. (H.1)

Binnen de organisatie werken we al volgens de principes die aan GBDA ten grondslag liggen, maar de kansencarten voor de kernen hebben we nog niet opgesteld. De afgelopen periode lag de prioriteit bij het in beeld brengen van mogelijkheden in het buitengebied. Ook omdat hiervoor versnellingsgelden zijn toegekend. Met het afronden van deze eerste fase ontstaat ruimte om de focus te verbreden naar de kernen en de kansencarten systematisch uit te werken.

I. Landschap

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
I.1. Regie houden op de ontwikkeling van ons karakteristieke open veenweidelandschap, met het oog op de komende grote ontwikkelingen als, ZHPLG energietransitie, landbouwtransitie, bodemdaling, klimaatadaptatie en circulaire landbouw.	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda Landelijk Gebied Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. (I.1) 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Participeren in het bestuurlijk platform Groene Hart (novex). (I.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten bestuurlijk en ambtelijk overleg Vitaal Buitengebied Alblasserwaard. (I.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Met het waterschap en de omgevingsdienst inwoners en agrariërs duidelijkheid geven over ruimte voor water. En wat nodig en een verantwoordelijkheid is bij de aanleg, het beheer en onderhoud van IBA's (Individuele Behandeling van Afvalwater) waarbij de waterkwaliteit belangrijk is. (I.1). 			
	<ul style="list-style-type: none"> • We geven uitvoering aan het inrichtingsconvenant Groen Blauw Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. (I.1). 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Het ontwikkelen van een uitvoeringsorganisatie voor de uitvoering van projecten vanuit het ZH-PLG en het UP-LG. Het gaat dan bijvoorbeeld om het realiseren van het gebiedsplan Alblasserwaard op het gebied van Groenblauwe Dooradering. Dit komt voort uit de versnellingsgelden. (I.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoeken of we kunnen komen tot de inrichting van een landschapsfonds. (I.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met het Waterschap Rivierenland, als bevoegd gezag, zoeken naar passende ruimte voor alternatieve sanitaire voorzieningen. Het gaat daarbij om locaties waar geen rioolaansluiting in ons buitengebied mogelijk is. Daarmee willen we ervoor zorgen dat op die locaties ontwikkelingen mogelijk worden en blijven zoals woningbouw (met name Tiny en Small houses) en afvalwaterbehandeling voor agrariërs (met het oog op de eisen van de Kaderrichtlijn water). (I.1) 			
I.2. Dat water-thema's op strategisch niveau in samenhang met elkaar bekeken kunnen worden, waarbij Molenlandse belangen en doelen goed en effectief ingebracht worden, zowel intern als bij samenwerkingspartners zoals waterschap, regio en provincie.	<ul style="list-style-type: none"> • Een watervisie opstellen, volgens de structuur van het beleidshuis, en vervolgens een uitvoeringsprogramma. (I.2) 			

Toelichting

Samen met het Waterschap Rivierenland, als bevoegd gezag, zoeken naar passende ruimte voor alternatieve sanitaire voorzieningen. Het gaat daarbij om locaties waar geen rioolaansluiting in ons buitengebied mogelijk is. Daarmee willen we ervoor zorgen dat op die locaties ontwikkelingen mogelijk worden en blijven zoals woningbouw (met name Tiny en Small houses) en afvalwaterbehandeling voor agrariërs (met het oog op de eisen van de Kaderrichtlijn water). (I.1)

We voeren de dialoog met het waterschap naar ruimte voor Alternatieve Sanitatie, maar het wordt steeds lastiger om die ruimte te vinden. Dit komt omdat de KRW-doelen/-eisen nog niet gehaald worden en WSRL daardoor strikter is geworden.

Programma 3 – Welzijn, Sociaal en Cultuur

A. Verminderen kansenongelijkheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Betaalbare en alternatieve woonvormen en huisvesting van kwetsbare doelgroepen.	<ul style="list-style-type: none"> We actualiseren in 2025 en 2026 de Woonvisie tot een Volkshuisvestingsprogramma Molenlanden, dat ook het <i>uitvoeringsprogramma van de Woonzorgvisie</i> bevat. (A.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren regionaal bod Huisvesting Kwetsbare Groepen: realisatie regionaal aanbod. (A.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Transitie Beschermd Wonen en Opvang: doordecentralisatie van regionaal naar lokaal van Wmo-voorzieningen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. (A.1) 			
A.2. Laagdrempelige en actieve informatie, advisering en begeleiding.	<ul style="list-style-type: none"> Meer ondersteunen van vrijwilligersorganisaties: doorontwikkeling vrijwilligersinformatiepunt in combinatie met de dorpsapp Hoplr. (A.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Diensten en ondersteuning dichtbij inwoners: organiseren aanvullende steunfunctie nabij (waakvlamfunctie) en integrale doorontwikkeling gemeentelijke toegang en sociale teams. (A.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We onderzoeken samen met de Dienst Gezondheid en Jeugd of het mogelijk is om meer GGZ-expertise aan de sociale teams toe te voegen. Zodat we de preventieve ondersteuning van kwetsbare inwoners kunnen verstevigen. Op deze manier willen we eerder en beter aansluiten bij inwoners die zelf geen ondersteuning of hulp vragen, maar wel overlast veroorzaken of waar mensen zich zorgen om maken. (A.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Inloopfunctie voor informatie en advies versterken: Pilot Relatieloket. (A.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe wet Bibliotheekstelsel 2026 implementeren (A.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Deelnemen aan landelijke pilot Overheidsbrede loketten (A.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren pilot Molenlandse Formulierenbrigade (A.2 en A.3) 			

A.3. Versterken basisvaardigheden (taal, digitaal, rekenen, lezen).	<ul style="list-style-type: none"> Regionaal Taalpact en lokaal plan van aanpak basisvaardigheden uitvoeren (A.3) 			
A.4. Verminderen bestaansonzekerheid, armoede en onveiligheid.	<ul style="list-style-type: none"> Lokale netwerken en samenwerking versterken voor vroegsignalering en preventie: Organiseren platformbijeenkomsten Sociaal Domein minimaal 2x per jaar en samenwerking met kerken versterken (A.4) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Opzetten pilot Hulp bij Thuisadministratie (A.4) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Toekomstscenario Jeugd en Gezinsbescherming uitvoeren (A.4) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Bevorderen menselijke maat en maatwerk in dienstverlening en ondersteuning (A.4) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen agenda armoedebeleid (A.4) 			

Toelichting

Uitvoeren regionaal bod Huisvesting Kwetsbare Groepen: realisatie regionaal aanbod. (A.1)

We gaan door met de uitvoering van de Agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen. De uitvoering verloopt moeizaam door onder meer de krapte op de woningmarkt. In 2026 stelden we hiervoor een projectleider aan en werken we toe naar realisatie van het huidige bod.

Nieuwe wet Bibliotheekstelsel 2026 implementeren (A.2)

De nieuwe wet is nog niet vastgesteld. De uitvoering pakken we op na inwerkingtreding van de wet. Naar verwachting is dit eind 2026. Het budget wordt afgeraamd.

B. Veranderende bevolkingssamenstelling

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Meer samenwerking tussen sociaal en medisch domein.	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren Integraal Zorgakkoord en GALA: onder andere verbeteren mantelzorgondersteuning (o.a. Academie voor Zelfzorg), verbeteren samenwerking met huisartsen en nieuwe afspraken Jeugdmodule (POH GGZ jeugd, borging), Mentaal Gezondheidscentrum Mientiek enzovoort. (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren aanpak kwetsbare ouderen: herstart van de werkgroep Kwetsbare Ouderen met betrokken partners uit zorg en sociaal domein, aandacht voor preventie, eenzaamheid, mantelzorgondersteuning en passende zorg thuis. (B.1) 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Verstevigen rol Welzijn op recept in de keten: huisartsen hebben samenwerking met welzijnswerker. (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken jeugdmodule: nieuwe samenwerkingsafspraken met huisartsen over inzet jeugd POH GGZ. (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Hervormingsagenda Jeugd: uitvoering geven aan het plan Sterke Gezinnen, Sterke Jeugd 2025-2028. Onder andere met inzet op jeugdhulp naar voren, Kansrijke Start en de pedagogische basis (B.1 en B.2) 			
B.2. Hulp en ondersteuning meer passend, op maat en nabij.	<ul style="list-style-type: none"> • Integraal doorontwikkelen gemeentelijke toegang en sociale teams (B.2, zie ook A.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Meer bekendheid geven aan Onafhankelijke Cliënten Ondersteuning (OCO) en juist gebruik van OCO. (B.2) 			
B.3. Ondersteunen en ontlasten (jonge) mantelzorgers.	<ul style="list-style-type: none"> • Doorontwikkelen mantelzorgondersteuning (bv Steunpunt en Odensehuizen): focus op toenemende druk op mantelzorgers door maatschappelijke ontwikkelingen. (B.3) 			
B.4. Langer en veiliger in de kernen wonen.				
B.5. Versterken netwerken hulp en ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten Inclusieagenda. (B.5) 			

Toelichting

Uitvoeren aanpak kwetsbare ouderen: herstart van de werkgroep Kwetsbare Ouderen met betrokken partners uit zorg en sociaal domein, aandacht voor preventie, eenzaamheid, mantelzorgondersteuning en passende zorg thuis. (B.1)

In plaats van het opnieuw inrichten van één specifieke werkgroep kiezen we voor het beter verbinden van bestaande overlegstructuren binnen de zorg en het sociaal domein. Samen met partners verkennen we hoe we deze overleggen inhoudelijk aan elkaar kunnen koppelen, zodat we de doelen van B.1 zonder extra overlegdruk op een effectieve manier bereiken.

Langer en veiliger in de kernen wonen. (B.4)

Langer en veiliger in de kernen wonen is een opgave uit het Uitvoeringsplan Sociaal Domein. Hierbij is geen directe inspanning genoemd. Alle bij onderdeel B genoemde inspanningen dragen bij aan deze opgave. Omdat de meeste inspanningen volgens planning lopen, beoordelen we deze opgave ook zo.

C. Verbeteren fysieke en mentale gezondheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Inzet op voorkomen mentale problemen bij jongeren.	<ul style="list-style-type: none"> • IZA ketenaanpak mentale gezondheid: realiseren Mentiek. (C.1, zie ook B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Inzetten op netwerkversterking jongeren: continueren jongerenwerk/ buurtsport- en cultuurcoaches/ groepswork sociaal team. (C.1) 			
C.2. Vitaler en gezonder ouder worden.	<ul style="list-style-type: none"> • Extra inzetten op preventie: versterken project Zeker op de Been (valpreventie). (C.2) 			
C.3. Versterken gezonde leefstijl en gezond gewicht.	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren gezonde leefstijl onder kinderen: aandacht voor dagelijks bewegen (buurtsportcoaches) via Sportservice Zuid-Holland, aandacht middelengebruik (jeugdhulp naar voren), aanpak Kinderen naar gezond gewicht. (C.3) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Expertise middelenpreventie toevoegen aan het Sociaal Team Molenlanden door middel van een verbindingsfunctionaris gezondheid en verslaving (C.3) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van Bewust Blijven Bewegen en Sporten: beweegroutes, zwem- en gymonderwijs, Sportakkoord. (C.3) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Borgen Gezonde School aanpak: het aantal scholen dat werkt aan een gezonde leefstijl onder leerlingen (met aandacht voor o.a. welbevinden, sport en bewegen en voeding) blijft gelijk aan het voorgaande jaar of wordt vergroot. Ook willen we via de GGD werken aan een nieuwe meerjarige aanpak mentale gezondheid op VO-scholen (C.3) 			
C.4. Bevorderen gezonde leefomgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken samenwerking Ruimtelijk en Sociaal domein: inzet Omgevingstafels, project herinrichting Openbare Ruimte. (C.4) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren Gezond en Actief Leven Akkoord/Integraal Zorgakkoord. (C.1., C.2, C.3 en C.4; zie ook B.1). 			

Toelichting

Expertise middelenpreventie toevoegen aan het Sociaal Team Molenlanden door middel van een verbindingsfunctionaris gezondheid en verslaving (C.3)

De vacature is nog niet ingevuld. We verkennen een alternatieve invulling om het beoogde doel te bereiken.

Borgen Gezonde School aanpak: het aantal scholen dat werkt aan een gezonde leefstijl onder leerlingen (met aandacht voor o.a. welbevinden, sport en bewegen en voeding) blijft gelijk aan het voorgaande jaar of wordt vergroot. Ook willen we via de GGD werken aan een nieuwe meerjarige aanpak mentale gezondheid op VO-scholen (C.3)

De aanpak Gezonde School is vanuit de GGD gewijzigd. Men werkt meer vraaggericht, waarbij de focus ligt op scholen waar energie en bereidheid aanwezig is, in plaats van op het actief blijven benaderen van scholen die (nog) niet willen deelnemen.

Ten aanzien van het plan mentale gezondheid: dit plan was eerder goedgekeurd onder de voorwaarde dat er voldoende draagvlak bij de scholen zou zijn. In de praktijk bleek dit draagvlak onvoldoende aanwezig. Dit is de aanleiding om het plan te herijken en onder te brengen binnen de bredere aanpak suicidepreventie. Op die manier ontstaat samenhang en verbetert de uitvoerbaarheid voor scholen.

D. Doe het zelf, doe het samen: andere inwoners, andere overheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Vertrouwen in inwoners en aandacht voor hun situatie.	<ul style="list-style-type: none"> Bredere indicatiestelling door professionals meer mogelijk maken: uitvoeren pilot met zorgaanbieders + versterken casemanagersfunctie zorgplan (D.1. en D.3). 			
	<ul style="list-style-type: none"> Meer proactief ondersteunen van kwetsbare inwoners en dit laten terugkomen in de subsidieafspraken met Stichting Welzijn Molenlanden; borgen waakvlamcontact voor inwoners in afwachting van hulpverlening door het Sociaal Team. (D.1, zie ook A.2) 			
D.2. Gemeente werkt meer samen met inwoners.	<ul style="list-style-type: none"> Benutten netwerken voor signalering en verwijzing: platformbijeenkomsten. (D.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Versterken inclusiviteit en diversiteit: voortzetten en borging Motie Respect. (D.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Vrijwilligersbeleid: doorontwikkelen van vrijwilligersinformatiepunt van Stichting Welzijn Molenlanden. (D.2) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Vrijwilligersinformatiepunt en kennisbank lokale initiatieven opzetten. (D.2, zie ook A.2) 			
D.3. Samenwerking gericht op maatwerk en passende voorziening.	<ul style="list-style-type: none"> Aanpakken relatieproblematiek: evalueren pilot relatieloket. (D.3, zie A.2) 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken participatieprojecten: verbreden en versterken aanpak Jij bent in Beeld. (D.3) 			
D.4. Meer normaliseren en hulp bij accepteren.	<ul style="list-style-type: none"> • Bij professionals in het sociaal domein is het belang van normaliseren (niet problematiseren van het gewone leven) een leidend principe om de druk op vraag naar ondersteuning te verminderen. (D.4) 			

Toelichting

Versterken participatieprojecten: verbreden en versterken aanpak Jij bent in Beeld. (D.3)

Het doel is nog niet bereikt. Er is nog geen uitbreiding van Jij bent in Beeld. Dit hangt ook samen met de mogelijke komst van een leer-/werklocatie van AVRES in Nieuw-Lekkerland. Hierover voeren we nog bestuurlijke gesprekken. We spraken wel af dat AVRES jaarlijks 25 participatieprojecten afneemt bij Jij bent in Beeld.

E. Stads- en Dorpsgericht werken

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
E.1. We werken dorps- en stadsgericht waardoor we de betrokkenheid, inzet en autonomie van onze samenleving versterken.	<ul style="list-style-type: none"> • We evalueren de Hoplr-buurtapp in kwartaal 3 met de initiatiefnemers en identificeren optimalisatie mogelijkheden. (E.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> • We sluiten aan bij initiatieven en activiteiten in onze dorpen en stad. En stimuleren naar het zoeken van mogelijkheden om vanuit de gemeente te kunnen bijdragen aan initiatieven en activiteiten met positieve (maatschappelijke) impact voor de leefomgeving van inwoners. (E.1) 			
E.2. Medewerkers kennen de Molenlandse samenleving en zijn betrokken bij ondernemers en inwoners.	<ul style="list-style-type: none"> • We stimuleren de nabijheid met de samenleving door aanwezigheid van zowel bestuurders als ambtenaren in onze dorpen en stad. (E.2) 			
E.3. We willen een integrale doorontwikkeling van onze manier van werken waarbij we de nieuwe kaders rond dienstverlening en participatie integreren.	<ul style="list-style-type: none"> • Integraal advies binnen de organisatie over stads- en dorpsgericht werken, participatie en dienstverlening. (E.3) 			

	<ul style="list-style-type: none"> We ontwikkelen een toolkit Participatie met praktische handvatten en informatie voor medewerkers over inwoner- en overheidsparticipatie. (E.3) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We werken verder aan de participatieverordening die volgens de wet “Versterking participatie op decentraal niveau” in 2027 vastgesteld moet zijn. (E.3) 			

Toelichting

Integraal advies binnen de organisatie over stads- en dorpsgericht werken, participatie en dienstverlening. (E.3)

We ontwikkelen de toolkit Participatie verder met praktische handvatten en informatie voor medewerkers over inwoner- en overheidsparticipatie. (E.3)

We werken verder aan de participatieverordening die volgens de wet “Versterking participatie op decentraal niveau” in 2027 vastgesteld moet zijn. (E.3)

Door een combinatie van personeelsverloop en de latere invulling van vacatures lopen we iets achter op de planning.

F. Cultuur

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
F.1. We stimuleren cultuurparticipatie om inwoners laagdrempelig te kunnen laten deelnemen aan culturele activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> We brengen via onderzoek in kaart wat de culturele behoefte is van inwoners en kijken waar aanbod ligt. En wegen af op welke manier we cultuurparticipatie kunnen stimuleren. (F.1) 			
F.2. We versterken de relatie en slagkracht in de culturele dienstverlening.	<ul style="list-style-type: none"> We realiseren een loketfunctie om inwoners en culturele organisaties te ondersteunen. (F.2) 			
F.3. We organiseren tweejaarlijks een culturele bijeenkomst om het netwerk tussen partners te versterken.	<ul style="list-style-type: none"> We bouwen aan een sterker netwerk en gerichte ondersteuning van de culturele sector. Dit doen we door te onderzoeken hoe kennisdeling een verbinder kan zijn voor de culturele bijeenkomsten (F.3). 			
F.4. We ontwikkelen een cultuurprijs.	We onderzoeken de mogelijkheden van een cultuurprijs om culturele initiatieven te stimuleren. (F.4)			
F.5. We geven uitvoering aan het gemeentelijk museumbeleid.	<ul style="list-style-type: none"> We ondersteunen en faciliteren de musea waar nodig bij de gewenste kwaliteitsimpuls. (F.5) 			

Toelichting

We brengen via onderzoek in kaart wat de culturele behoefte is van inwoners en kijken waar aanbod ligt. En wegen af op welke manier we cultuurparticipatie kunnen stimuleren. (F.1)

We realiseren een loketfunctie om inwoners en culturele organisaties te ondersteunen. (F.2)

De planning voor F.1 en F.2 schuift naar verwachting op, maar we voeren de genoemde acties wel uit.

Onder punt F.1. is de aanleiding van de vertraging dat er intern meer tijd benodigd is voor onderzoek. De verwachte oplevering is in 2027.

De aanleiding voor de vertraging onder F.2. is dat er meer tijd benodigd is om een loketfunctie te realiseren. Onderdeel hiervan is een culturele nieuwsbrief waarin de nieuwe wethouder Cultuur wordt voorgesteld. De verwachte oplevering is in het najaar van 2026.

Programma 4 – Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening

A. Bestuur

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Een leidende rol innemen bij de opgaven die voor Molenlanden van belang zijn in de regio.	<ul style="list-style-type: none"> Voortzetten en verder uitbouwen van initiërende en/of leidende rol op belangrijke gemeente overstijgende opgaven, zoals (agrarische) economie, mobiliteit, landschap, energietransitie en water (veiligheid) (A.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Invulling geven aan de positionering van onze gemeente en opgavengerichte samenwerkingen binnen de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, provincie Zuid-Holland en landelijk. (A.1 en A.2) 			
A.2. Het Molenlandse geluid sterker door laten klinken richting de Provincie, het Waterschap, het Rijk en in Brussel. Daarmee willen we kansen pakken of beperkingen wegnemen.	<ul style="list-style-type: none"> Regionale afstemming en inzet voor het versterken van onze lobbykracht onder andere over de ruimtelijke puzzel. (A.2) 			
A.3. Een sterke rol innemen binnen de gemeenschappelijke regelingen. Ook gericht op het, tot een minimum, beperken van (financiële) risico's.	<ul style="list-style-type: none"> De in 2025 uitgevoerde evaluatie Nota Verbonden Partijen leidt tot een nieuwe versie van deze nota. We leggen deze in het tweede kwartaal van 2026 ter vaststelling aan de raad voor. (A.3) 			
A.4. Kansen benutten op inhoudelijke thema's door eigen middelen in te zetten als hefboom voor bekostiging.	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering geven aan de Regio Deal. (A.4) 			
A.5. Als raad willen we zichtbaar zijn en in verbinding staan met onze inwoners, bedrijven, en buurgemeenten en werken we aan een krachtige positie in de regio.	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering geven aan het vastgestelde raads- en griffieplan 2025-2026. Hierbij is in ieder geval aandacht voor de aansluiting van de raad op de lokale samenleving, een doorontwikkeling van de positionering van de raad in de regio en in Verbonden Partijen, de voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 en het inwerken van de nieuwe raad (A.5) 			

Toelichting

Invulling geven aan de positionering van onze gemeente en opgavengerichte samenwerkingen binnen de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, provincie Zuid-Holland en landelijk. (A.1 en A.2)

In verband met een personele wissel heeft dit traject enige tijd stilgelegen. De vacature is inmiddels (tijdelijk) ingevuld, waardoor de werkzaamheden weer zijn opgepakt en wordt toegewerkt naar een raadsvoorstel in het najaar van dit jaar.

B. Openbare orde en Veiligheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Een veilige gemeente blijven en ervoor zorgen dat inwoners dat ook zo ervaren.	<ul style="list-style-type: none"> Eind 2025 stelt de gemeenteraad het geactualiseerde Veiligheidsplan vast. In 2026 voeren we deze uit. De onderwerpen zijn afhankelijk van wat de gemeenteraad in december 2025 vaststelt. Waarschijnlijk maken de volgende onderwerpen daar deel van uit: ondermijning (voorlichting in- en extern, handhavend optreden, controles e.d.), jeugd- en woonoverlast en weerbaarheid (o.a. voorlichting, noodsteunpunten). (B.1) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Invulling van de uitbreiding van de boa capaciteit, met de daarbij behorende extra taken zoals aanschaf van systemen, inzet en meer handhaving. (B.1) 			

Toelichting

Invulling van de uitbreiding van de boa capaciteit, met de daarbij behorende extra taken zoals aanschaf van systemen, inzet en meer handhaving. (B.1)

De vacature voor een extra BOA staat open en is nog niet ingevuld. Het handhavingssysteem hebben we inmiddels aangeschaft en geïmplementeerd. We werken aan het vergroten van de bekendheid van de BOA. Deze inzet krijgt een extra impuls zodra de vacature is ingevuld.

C. Actualisatie uitvoering dienstverlening

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Gemak bieden aan onze inwoners met goede (telefonische)	<ul style="list-style-type: none"> Het uitbreiden van de eerstelijns telefonische dienstverlening van het informatiecentrum (C.1) 			

bereikbaarheid, snelle en kwalitatief goede (digitale) dienstverlening.				
C.2. Maatwerk bieden in begeleiding van inwoners voor wie digitale dienstverlening minder toegankelijk is.	<ul style="list-style-type: none"> De informatie van en over de producten en diensten van de gemeente is makkelijk (online) vindbaar en benaderbaar voor onze inwoners en ondernemers. En wij bieden hun maatwerk en ondersteuning waar nodig. (C.2) 			
C.3. Continu de kwaliteit van dienstverlening en zichtbaarheid blijven verbeteren door te luisteren naar inwoners en andere relevante (interne) partijen.	<ul style="list-style-type: none"> De dienstverlening verrijken we met de Molenlandse Manier en de ontwikkelingen op participatie. (C.3) 			
	<ul style="list-style-type: none"> Het aanbod van opleidingen en trainingen voor medewerkers aan laten sluiten op onze visie van dienstverlening. Dit draagt bij aan het borgen en verhogen van onze kwaliteit van dienstverlening. (C.3) 			
	<ul style="list-style-type: none"> De top 10 klantreizen en klantprocessen zijn inzichtelijk en onze dienstverlening is aangepast, zodat we blijvend aansluiten bij het perspectief van onze inwoners en ondernemers. (C.3) 			
	<ul style="list-style-type: none"> We monitoren structureel de tevredenheid en beleving van onze dienstverlening. (C.3) 			

Toelichting

Per 1 juni 2026 treedt de nieuwe Adviseur Dienstverlening in functie. Tot die datum is de uitvoering van onderstaande punten tijdelijk vertraagd:

- **De dienstverlening verrijken we met de Molenlandse Manier en de ontwikkelingen op participatie. (C.3)**
- **Het aanbod van opleidingen en trainingen voor medewerkers aan laten sluiten op onze visie van dienstverlening. Dit draagt bij aan het borgen en verhogen van onze kwaliteit van dienstverlening. (C.3)**
- **De top 10 klantreizen en klantprocessen zijn inzichtelijk en onze dienstverlening is aangepast, zodat we blijvend aansluiten bij het perspectief van onze inwoners en ondernemers. (C.3)**
- **De informatie van en over de producten en diensten van de gemeente is makkelijk (online) vindbaar en benaderbaar voor onze inwoners en ondernemers. En wij bieden hun maatwerk en ondersteuning waar nodig. (C.2)**

De informatie over producten en diensten van de gemeente is voor inwoners en ondernemers over het algemeen goed (online) vindbaar en toegankelijk. Als inwoners of ondernemers informatie niet kunnen vinden of extra hulp nodig hebben, biedt het Klant

Contact Centrum (KCC) passende ondersteuning en maatwerk. Er is extra tijd en inzet nodig om de vindbaarheid, toegankelijkheid en volledigheid van informatie verder te verbeteren en ook op de lange termijn te waarborgen. Dit pakken we integraal op met de betrokken teams.

1.5 Ontwikkelingen Bedrijfsvoering

I-Domein

Implementatie nieuw zaakstelsel

In januari hebben we het aanbestedingstraject afgerond met de ondertekening van de definitieve contracten. In februari heeft de kick-off van het implementatietraject plaatsgevonden. In de eerste fase staan de oplevering van de technische omgeving, het prioriteren van de benodigde koppelingen, het maken van werkafspraken nodig voor de inrichting van werkprocessen, de trainingen voor de functioneel beheerders en de voorbereiding van de migratie centraal. We verwachten deze eerste fase voor de zomervakantie af te ronden.

Zorgplicht Cybersecuritywet (CBW)

In 2026 wordt de cyberbeveiligingswet vastgesteld maar we zijn al gestart met het borgen van bedrijf continuïteit met als onderdeel het opstellen van een bedrijfscontinuïteitsplan. Hierin komen afspraken te staan hoe we moeten handelen bij grootschalige uitval van (ICT-)systemen bijvoorbeeld als gevolg van een cyberaanval. Dit traject heeft een relatie met een regionale aanpak voor het vergroten van de lokale weerbaarheid. Verder bereiden we een minicompetitie voor om een nieuwe partij te selecteren voor het leveren van e-learningen op het gebied van bewustzijn zoals informatiebeveiliging, privacy en AI-bewustzijn.

In de loop van dit jaar volgen nog twee minicompetities voor Governance en Detectie. Ook zijn we gestart met de implementatie van data classificatie specifiek op vertrouwelijkheid.

AI-verkenning

We hebben ons georiënteerd op diverse ontwikkelingen en zijn gestart met de implementatie van AI met als vertrekpunt het opstellen van uitgangspunten en huisregels. Ook schaffen we verplichte bewustwordingstrainingen aan die we via onze HR-applicatie beschikbaar gaan stellen aan de medewerkers.

Ook starten we binnenkort een drietal pilots met in eigen regie en beheer ontwikkelde specifieke toepassingen voor het maken van communicatie-uitingen volgens het Molenlandse handboek, het notuleren van vergaderingen en een vraagbaak voor het beantwoorden van telefoongesprekken bij het Informatiecentrum (KCC).

Soevereine cloud

Met onze managed servicepartner hebben we gekeken naar een alternatieve methode voor het back-uppen en het veilig opslaan van deze data binnen Europese cloud. Daarnaast volgen we de ontwikkelingen van Rijksoverheid, VNG en IBD op het gebied van soevereine cloud.

Facilitair

Binnen het vakteam Vastgoed en Facilitair wordt momenteel gewerkt aan het verduidelijken van de dienstverlening. Hiervoor stellen we een demarcatielijst op die inzichtelijk maakt met welke vragen collega's bij welk (sub)team terecht kunnen. Dit draagt bij aan heldere communicatie en efficiëntere afhandeling van verzoeken.

Daarnaast is een aanbesteding gestart voor het huidige wagenpark, waarbij we als pilot drie bestelauto's in lease onder beheer van team Facilitair brengen. Waar voorheen de buitendienst zelf verantwoordelijk was voor de aanschaf, het onderhoud en de afhandeling van schades, zetten we hiermee een belangrijke stap richting centralisatie en ontzorging. Met deze werkwijze professionaliseren we het beheer van het wagenpark en leggen we een basis voor een toekomstbestendige en efficiënte inrichting.

Vastgoed

Er is een organisatieonderzoek uitgevoerd naar de inrichting van de organisatie om het IHP (Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs) te realiseren.

De evaluatie en actualisatie van het Vastgoed-, Tarieven- en Accommodatiebeleid is momenteel in uitvoering. Bestuurlijke besluitvorming is gepland voor Q3/Q4 2026.

Vanuit het Meerjaren Investeringsprogramma Duurzaamheid zijn de volgende maatregelen uitgevoerd dan wel in opdracht gegeven:

- Bij dorps huis Multistee is de verlichting vervangen door Led;
- Er is opdracht verstrekt voor het bijplaatsen van warmtepompen bij De Overstap.

Communicatie

We communiceren op de Molenlandse manier met onze inwoners, ondernemers en partners: dichtbij en inclusief. Met het traject Molenlands communiceren zetten we stappen om omgevingsbewust werken, communiceren in begrijpelijke taal en participatie verder door te ontwikkelen. Communicatie en de verbinders van dorps- en stadsgericht werken, werken hierbij integraal samen.

Hiervoor investeren in middelen, faciliteiten en trainingen om medewerkers te ondersteunen bij hun dagelijkse communicatie met inwoners, waaronder trainingen Klare Taal. Ook gaan we verder met Communiceren met Focus. Focus in onze communicatie zorgt voor herkenbare en begrijpelijke communicatie voor inwoners waarbij duidelijk is waar de gemeente voor hen aan werkt. In de driehoek bestuurder, (beleids)collega en communicatie wegen we af of en hoe communicatie bijdraagt aan het realiseren van een organisatiedoel, opgave, prioriteit of project.

Informatiecentrum

In de afgelopen periode is een belangrijke stap gezet in het datagedreven werken binnen het Klantcontactcentrum (KCC). Waar voorheen beperkt inzicht beschikbaar was, beschikken we nu over stuurinformatie op zowel eerstelijns- als tweedelijnscontacten. We hebben inzicht in herhaalverkeer, de onderwerpen waarover inwoners contact opnemen en de momenten waarop dit plaatsvindt. Dit stelt ons in staat om gericht te analyseren en bij te sturen. Daarnaast zijn we gestart met het opschonen van de IVR-structuur (interactieve spraakrespons). De bereikbaarheid van het KCC is goed, het herhaalverkeer op eerstelijnscontacten zijn onder controle en het team ontwikkelt zich positief, met een groeiende samenwerking en verbinding met andere vakteams.

Tegelijkertijd signaleren we risico's binnen het domein digitale communicatie. De beschikbare capaciteit is momenteel onvoldoende om de gewenste ontwikkeling en borging te realiseren. Kennis is nog te vaak belegd bij individuele medewerkers, wat kwetsbaarheid met zich meebrengt. In combinatie met een hoge werkdruk en de invloed van ad hoc-werkzaamheden ('waan van de dag') staat de structurele doorontwikkeling onder druk. Dit vraagt om gerichte aandacht in de komende periode.

Juridische en Bestuurlijke zaken, Inkoop

Juridische zaken

De afgelopen maanden is in het kader van de bewustwording van medewerkers voor juridische kwaliteitszorg besloten om DilemmaDinsdag aan te passen en heeft er weer een training voor nieuwe medewerkers plaatsgevonden. De evaluatie van het Woo-proces (Wet open overheid) is voortgezet alsook de evaluatie van het handboek voor het omgevingsvergunningenproces. Er hebben daarnaast diverse gesprekken plaatsgevonden met de andere vakteams over de behoefte aan ondersteuning vanuit de juridische afdeling. In de eerste helft van 2026 is er veel gebruik gemaakt van de specialistische kennis van onze huisadvocaat voor onder andere onderwijshuisvestingsvraagstukken, een tweetal grotere contracten en ondersteuning bij diverse (Woo-)beroepszaken. Verder is er nadrukkelijk aandacht besteed aan de optimale inzet van de beschikbare Woo-budgetten.

Inkoop

In de eerste helft van 2026 heeft inkoop bewust ingezet op het vergroten van de zichtbaarheid door de start van een tweewekelijks inloophmoment voor collega's en het geven van lunchlezingen. De voorgenomen presentaties voor nieuwe medewerkers zijn ingepland en er heeft een interactieve sessie plaatsgevonden met inkoop, het MT en de directie. Er is daarnaast gewerkt aan het aanscherpen van het inkoopbeleid en het verlichten van de administratieve lasten voor het inkoopproces voor kleinere inkopen. Voor het optimaliseren van het contractbeheer is dit voorjaar een collega aan het inkoopteam toegevoegd.

Wet Open Overheid

Uitvoering Woo complexer dan verwacht

Landelijk bevindt de implementatie van de Wet open overheid (Woo) zich in een fase van verdere ontwikkeling, maar ook herijking. Bestuursorganen voldoen grotendeels aan de verplichtingen uit de eerste tranche actieve openbaarmaking (sinds november 2024), maar de uitvoering blijkt in de praktijk complexer dan voorzien, met name door de omvang en gevoeligheid van Woo-verzoeken en de bijbehorende uitvoeringslast. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar binnen Molenlanden, waar het aantal complexe verzoeken sinds begin 2026 toeneemt. (Aantal Woo-verzoeken mei 2026: 42)

Vertraging verdere tranches

Met betrekking tot actieve openbaarmaking loopt de verdere inwerkingtreding van de overige informatiecategorieën (tranches 2 t/m 4) vertraging op. In recente Kamerbrieven is aangegeven dat de ontwikkeling van de Generieke Woo-voorziening achterloopt, waardoor de planning van de volgende tranches moet worden herijkt. Een aangepaste landelijke planning wordt in de loop van 2026 verwacht.

In maart 2026 heeft het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) de staatssecretaris geadviseerd om te stoppen met de ontwikkeling van een centraal zoekportaal voor de Generieke Woo-voorziening. Volgens het ACOI leidt de huidige aanpak tot vertraging en afhankelijkheid van complexe ICT-ontwikkeling. ACOI pleit daarom voor een meer decentrale aanpak, waarbij overheidsorganisaties vanaf 2027 verplicht worden om de informatie op hun eigen website te publiceren.

Landelijke lijn

De landelijke ontwikkelingen bevestigen dat de implementatie van de Woo een meerjarige opgave is, waarbij tempo en prioritering deels afhankelijk blijven van Rijksbesluitvorming en de beschikbaarheid van voorzieningen. Tegelijkertijd wordt vanuit het Rijk en de VNG, onder meer via het VNG Meerjarenplan Digitale Informatiehuishouding 2026–2030 benadrukt dat gemeenten, ongeacht vertragingen, lokaal moeten blijven doorwerken aan actieve openbaarmaking en het structureel verbeteren van de informatiehuishouding.

Blijvende inzet

Ondanks deze vertraging blijft de Woo een structurele en meerjarige opgave. Voor Molenlanden betekent dit dat de huidige inzet wordt voortgezet: voldoen aan bestaande verplichtingen, voorbereiden op toekomstige stappen en blijven investeren in informatiehuishouding, capaciteit en organisatiebrede bewustwording. De uitvoering van de Woo blijft daarmee een structurele opgave voor de komende jaren.

Human Resources

Vitaliteit, vacatures en ontwikkeling van medewerkers

Eind 2025 is een verdiepend onderzoek naar psychosociale arbeidsbelasting uitgevoerd, met een hoge respons van 81%. De uitkomsten worden gebruikt bij de uitwerking van het vitaliteitsbeleid en -programma. Het gemiddelde ziekteverzuim over 2025 bedroeg 5,4%. Het landelijk gemiddelde lag in 2025 op 7,1%. In de eerste maanden van 2026 lag het gemiddelde verzuim op 5,5%. De komende periode ligt de nadruk op preventie en het terugdringen van frequent verzuim.

Momenteel staan er 16 vacatures open. Vanwege de diversiteit in functies, domeinen, werkvelden en opleidings- en ervaringsniveaus vraagt werving om maatwerk met toenemend gebruik van social media. We zijn flexibel in aantrekken en behouden van afgestudeerde professionals door ruimte te bieden voor ontwikkeling en leertrajecten. We investeren in alle medewerkers door incompany trainingen en individueel maatwerk.

HR-processen

In deze periode ligt het accent op de invoering van HR21, het functiewaarderingssysteem dat door de meeste gemeenten wordt gehanteerd. Het project verloopt volgens planning en vindt plaats in nauwe samenwerking met de OR en medewerkers. De invoering van HR21 draagt bij aan een transparante en evenwichtige beloningsstructuur en vergroot de duidelijkheid over functies binnen de organisatie.

Organisatieontwikkeling

De afgelopen periode is duidelijke voortgang geboekt in de organisatieontwikkeling. De Molenlandse Manier heeft opnieuw aandacht gekregen en leeft steeds meer binnen de organisatie. Er wordt gewerkt op basis van teamcontracten, waarmee doelen, rollen en verantwoordelijkheden binnen teams zijn verduidelijkt. Daarnaast is gestart met de ontwikkellijn Rollen en Regeltaken, waarin vaste teamrollen worden geïntroduceerd en ondersteund. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een werkmodel voor complexe strategische vraagstukken en investeren teams en het MT gericht in hun eigen ontwikkeling.

Continuïteitsplan

In de eerste maanden van 2026 ligt de uitvoering van het continuïteitsplan op schema. De externe partij is gestart met het in kaart brengen van de bedrijfskritieke processen en de bijbehorende risicoanalyse. Op basis hiervan wordt het continuïteitsplan geactualiseerd en verder uitgewerkt. De voortgang sluit aan bij de planning en geeft vertrouwen dat de beoogde resultaten in 2026 worden gerealiseerd.

2. De financiële verantwoording

2.1 De exploitatie

Kort samengevat komt het financiële resultaat van deze Zomernota op het volgende neer:

- Verwacht begrotingsresultaat oorspronkelijke begroting 2026	€ 1.471.000	V
- Het financiële saldo van deze Zomernota	<u>€ 3.347.000</u>	N
- Prognose resultaat per ultimo 2026 (o.b.v. inzichten mei 2026)	<u>€ 1.876.000</u>	N

De belangrijkste oorzaken van het financiële saldo van de Zomernota zijn:

Onderwerp	Mutatie	I/S*	
<i>Bedragen € 1</i>			
1 Hogere lasten GR SOJ conform rapportage maart 2026	-1.683.000	N	I/S
2 Effecten meicirculaire 2026 (Algemene uitkering)	-963.000	N	I
3 Personeelsbesluiten en opdrachten privacy en rechtmatigheid	-346.000	N	I
4 Lagere legesopbrengsten omgevingsvergunningen	-336.000	N	I
5 Hogere kosten voor individuele begeleiding door cliënttoename en hogere indicaties	-200.000	N	S
6 Beoogde subsidies Openbaar Groen nog niet beschikbaar gekomen	-150.000	N	S
7 Uitvoeringskosten voor Wet Inburgering worden niet langer meer vergoed door het Rijk	-133.000	N	S
8 Hogere kosten voor stroom bij Openbare Verlichting	-125.000	N	S
9 Hogere kosten voor woonvoorziening door dure woningaanpassingen en extra trapliften	-110.000	N	S
10 Herinrichting Bazeldijk/Stationsweg Arkel, bijdrage aan ontwikkelaar	-100.000	N	I

11	Uitstel wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen leidt tot vrijval van budget	134.000	V	I
12	Hogere rentebaten op uitzettingen (treasury)	195.000	V	I
13	Hogere opbrengst toeristenbelasting dan geraamd	285.000	V	I
14	Hogere dividenduitkering 2025 Stedin	300.000	V	I
15	Effecten decembercirculaire 2025 (Algemene uitkering)	655.000	V	I
16	Overige verschillen	-770.000	N	I/S
	Totaal mutaties Zomernota 2026	-3.347.000	N	

*S = Structureel

*I = Incidenteel

De mutaties van deze Zomernota hebben veelal een incidenteel effect voor 2026. De mutaties met een structureel karakter zijn inmiddels ook verwerkt in de Kadernota 2027. In het overzicht hierna zien we de mutaties per programma. De programma's zijn opgedeeld in taakvelden. Deze taakvelden zijn voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Per programma geven wij u een overzicht van de belangrijkste mutaties met toelichting. Bij de specificatie van de mutaties geven wij aan op welke taakvelden de mutaties waren. Mutaties per taakveld groter dan € 25.000 lichten we toe.

Programma 1 Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid

Taakvelden programma 1 Bedragen € 1	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T03 Beheer overige gebouwen en gronden	-3.160		-3.160	N
T21 Verkeer en Vervoer	-411.200		-411.200	N
T25 Openbaar vervoer	-7.000		-7.000	N
T42 Onderwijshuisvesting	12.500		12.500	V
T52 Sportaccommodaties	-23.758		-23.758	N
T81 Ruimtelijke Ordening	-182.500		-182.500	N
T82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	72.600		72.600	V
T83 Wonen en bouwen	-482.279		-482.279	N
Totaal	-1.024.797	0	-1.024.797	N

Toelichting/analyse per taakveld:

T21 Verkeer en Vervoer

Het college heeft in oktober 2025 besloten een bedrag van maximaal €100k beschikbaar te stellen voor de herinrichting van de Stationsweg en de Bazeldijk ter hoogte van het plangebied van De Overtuin te Arkel aan de ontwikkelaar als bijdrage voor de inrichtingskosten en dit bedrag vervolgens mee te nemen bij de Zomernota omdat dit niet meer in de begroting 2026 verwerkt kon worden.

De energiekosten stijgen. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere heffingen en accijns, niet door meer verbruik. Op het onderdeel van openbare verlichting is het daarom noodzakelijk om het budget met € 125k op te hogen. Dit heeft een structureel karakter omdat we er niet vanuit kunnen gaan dat de hogere heffingen en accijns nog zullen dalen. Wel wordt maximaal ingezet om kosten zoveel als mogelijk te drukken in de vorm van besparing.

De afgelopen winter heeft veel inzet plaatsgevonden om de sneeuwval het hoofd te kunnen bieden. Vooral de sneeuwval gedurende de eerste twee weken van januari hebben gezorgd voor veel inspanningen om de wegen sneeuwvrij te maken waardoor de kosten dit jaar veel hoger zullen zijn dan andere jaren. We ramen daarom voor dit jaar € 92k aan extra (noodzakelijk) budget bij.

Er werd een bedrag van € 60k door het college beschikbaar gesteld om de bebording van het parkeerverbod voor grote voertuigen binnen de bebouwde kom in te richten. Voor de handhaafbaarheid van de APV Gemeente Molenlanden zijn bijbehorende borden noodzakelijk.

In 2025 was budget geraamd voor het maken van de digitale wegenlegger. In 2025 is hiermee gestart maar de resterende middelen zijn niet doorgeschoven vanuit 2025 naar 2026 maar hebben we in de jaarrekening laten vrijvallen. Om het restant nog te kunnen uitvoeren vragen we om nog € 25k beschikbaar te stellen.

T42 Onderwijshuisvesting

De tijdelijke huisvesting bij OBS De Tuimelaar in Nieuw-Lekkerland blijft langer nodig en is verlengd tot eind 2026, dit kost € 54k. Aan het einde van het tweede kwartaal wordt duidelijk hoe de school uitgebreid kan worden. Daarna kan een planning gemaakt worden. Dan wordt ook duidelijk hoe lang de tijdelijke huisvesting nog nodig is.

Door verwerking van de geïndexeerde huuropbrengsten en een nieuwe aanbesteding inclusief versobering op schoonmaakkosten is er een voordeel van € 67k.

T81 Ruimtelijke ordening

Binnen dit taakveld zijn 3 aanpassingen relevant te vernoemen. Zo zetten we extra bemensing in voor het Ruimtelijk perspectief Bleskensgraaf dat € 50k kost en daar bovenop zal € 30k worden besteed voor extra advieskosten en plankosten. Daarnaast heeft het college besloten om dit jaar extra inzet te plegen voor het opnemen van de restzettingseis in het omgevingsplan. De juridische ondersteuning en adviezen die hiervoor nodig zijn bedragen naar verwachting €50k.

T82 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Deze afwijking wordt veroorzaakt door personeelsbesluiten en vrijval van vacatureruimte (zie T04 Overhead voor nadere analyse).

T83 Wonen en bouwen

De te verwachten legesopbrengsten voor omgevingsvergunningen zal naar verwachting lager uitpakken dan geraamd. Recente doorrekeningen laten zien dat we het geraamde bedrag naar beneden moeten bijstellen met € 336k. In de loop van dit jaar kan er mogelijk nog een wijziging komen en bij de Najaarsnota zullen we komen met de laatste analyse. We verwachten in ieder geval dan geen grote negatieve bijstellingen meer.

In de december circulaire 2025 is een bedrag van € 149k ontvangen voor Wet versterking regie volkshuisvesting. De middelen zijn beschikbaar in 2026 en worden als uitgavenbudget toegevoegd, per saldo heeft dit geen effect op het resultaat.

Binnen het taakveld voor Wonen en bouwen staan diverse vacatures open. Deze waren niet ingevuld per 1-1-26 en de verwachting is dat een deel van 2026 deze vacatures ingevuld zullen zijn en blijven met inhuur. We verhogen daarom het inhuurbudget met € 308k en verlagen vervolgens het personeelsbudget met € 308k. Per saldo heeft dit dus geen effect op het resultaat.

Programma 2 Economie, Energie en Buiten

Taakvelden programma 2 <i>Bedragen € 1</i>	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T34 Economische promotie	315.000		315.000	V
T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-137.000		-137.000	N
T72 Riolering	-37.500		-37.500	N
T73 Afval	0		0	
T74 Milieubeheer	-139.639	-100.000	-239.639	N
T75 Begraafplaatsen en crematoria	-1.000		-1.000	N
Totaal	-139	-100.000	-100.139	N

Toelichting/analyse per taakveld:

T34 Economische promotie

Binnen dit taakveld zijn 2 aanpassingen te noemen. Allereerst wordt een geraamd bedrag voor het ondernemersfonds van € 30k afgeraamd i.v.m. de genomen besluitvorming. Daarnaast wordt een bedrag van € 285k (waarvan € 135k naheffing 2025) aan extra inkomsten verwacht op de toeristenbelasting. Deze extra inkomsten worden veroorzaakt door de gewijzigde verordening waardoor iedere bezoeker wordt belast en de uitbreiding van park Molenwaard.

T57 Openbaar Groen

Het nadelige saldo binnen dit taakveld wordt voornamelijk veroorzaakt door een geraamde subsidie opbrengst van € 150k die we niet verwachten binnen te halen. Voor de aanlevering van de begrotingscijfers 2026 is aangegeven dat als gevolg van het ondertekenen van het 'Beheerconvenant Alblasserwaard-Vijfheerenlanden' door onze gemeente er structureel € 150k extra budget nodig was op openbaar groen voor ecologisch beheer.

Uiteindelijk is voor 2025 (incidenteel) €150K extra opgenomen, waarna vanaf 2026 voldoende subsidiestromen op gang zouden komen om deze meerkosten te dekken. De subsidies die we kunnen labelen voor ecologisch beheer zijn op dit moment nog niet beschikbaar. Er zijn voor Molenlanden (vanuit verschillende teams) wel subsidies aangevraagd op het gebied van klimaat, duurzaamheid en biodiversiteit, maar dat zijn éénmalige uitkeringen voor aanleg en dus niet voor structureel beheer.

De geraamde € 150K aan inkomsten in de begroting (die er dus naar verwachting niet gaan komen) hebben we uiteraard dit jaar wel nodig om in overeenstemming met het convenant het ecologisch beheer uit te voeren. Deze beoogde inkomsten (als dekking voor de vanaf 2025 structureel verhoogd € 150K op post voor uitvoering van het beheerconvenant) zullen dus niet beschikbaar gekomen.

Op het onderdeel voor personele inzet laten we een inhuurbudget vrijvallen omdat deze al was meegenomen in de formatieberekening. Dit levert een voordeel op van € 44k.

In 2025 was geld beschikbaar voor de herinrichting van het park de Wielen in Hoornaar. Het betreft hier een herinrichting, vergroening maar ook het verplaatsen van een onderbemalingspomp. De voorbereiding bleek meer tijd te kosten dan wij hadden ingeschat en we verwachten dat de uitvoering pas eind 2026 gaat plaatsvinden. De al toegezegde budgetten in 2025 hebben we laten vrijvallen in het saldo van de jaarrekening omdat we in de Najaarsnota de middelen niet hebben aangemeld voor budgetoverheveling. We stellen nu voor de diverse budgetten alsnog beschikbaar te stellen. Het gaat om een bedrag van € 75k.

T72 Riolering

Het college heeft besloten om medewerking te verlenen aan het plan voor de realisatie van 32 sociale huurwoningen, op de locatie Middelweg 50-68 te Nieuw-Lekkerland. Als het toekomstig gescheiden rioolstelsel al zou zijn gerealiseerd, zou kunnen worden volstaan met een rioolaansluiting van ongeveer 8 meter. Omdat dit stelsel nog ontbreekt, is een langere aansluiting van circa 38 meter noodzakelijk naar een ander bestaand gescheiden rioolstelsel. Deze extra lengte (te weten 30 meter) is niet toe te rekenen aan de ontwikkeling zelf, maar aan het tijdstip waarop de gemeentelijke infrastructuur wordt gerealiseerd. Het college acht het redelijk dat Lek en Waard Wonen uitsluitend de kosten draagt die passend zijn binnen het toekomstig beleid en dat de gemeente de meerkosten voor haar rekening neemt. Het gaat om een bedrag van € 37,5k en wordt niet gedekt via de rioolheffing.

T73 Afval

Bij de invoering van Diftar is op basis van de door Waardlanden ingeschatte kosten van deze investering een reserve afval gevormd, ten laste van de algemene reserve. De kosten voor de invoering zouden hiervan betaald worden en niet via de afvalstoffenheffing bij de burger in rekening worden gebracht. Inmiddels heeft Waardlanden alle kosten gemaakt. Deze zijn lager dan ingeschat. Het resterende saldo van de reserve ad € 2.099.000 valt nu vrij en komt weer ten gunde van de algemene reserve.

T74 Milieubeheer

Het nadelige saldo wordt veroorzaakt door het beschikbaar stellen van budget voor noodzakelijk bodemonderzoek. Dit onderzoek is nodig n.a.v. een incident dat heeft plaatsgevonden en voor de kosten van sanering na autobranden. De kosten worden geraamd op € 50k.

Verder voegen we budget toe als beschikbare uitgaven die zijn ontvangen in de decembercirculaire 2025 en beschikbaar komen voor 2026. Dit zorgt op dit taakveld voor een nadeel van € 70k maar binnen de gehele exploitatie is deze saldoneutraal. Het gaat dan om middelen voor de realisatie van de energietransitie en aanvullende ondersteuning voor lokale energiehulp.

Specificatie reservemutaties programma 2:

Onttrekking: vrijval reserve Afval

Storting: Algemene reserve: vrijval reserve Afval

Storting: Motie Groen (zie programma 3, T61)

Totaal reservemutaties programma

€	2.099.000
€	2.099.000-/-
€	<u>100.000-/-</u>
€	100.000-/-

Programma 3 Welzijn, Sociaal en Cultuur

Taakvelden programma 3 Bedragen € 1	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T41 Openbaar basisonderwijs	-25.500		-25.500	N
T43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-16.707		-16.707	N
T51 Sportbeleid en activering	-12.000		-12.000	N
T54 Musea	-36.488		-36.488	N
T55 Cultureel erfgoed	103.761		103.761	V
T56 Media	126.549		126.549	V
T61 Samenkracht en burgerparticipatie	-571.222	200.000	-371.222	N
T622 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	41.000		41.000	V
T623 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-10.648		-10.648	N
T63 Inkomensregelingen	-82.697		-82.697	N
T64 WSW en beschut werk	-71.004		-71.004	N

T65 Arbeidsparticipatie	17.500		17.500	V
T660 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-158.504		-158.504	N
T6712 Begeleiding (WMO)	-226.946		-226.946	N
T6713 Dagbesteding (WMO)	68.000		68.000	V
T6714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.827		1.827	V
T6752 Jeugdhulp ambulante regionaal	-1.041.395		-1.041.395	N
T6753 Jeugdhulp ambulante landelijk	-202.903		-202.903	N
T6762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-314.897		-314.897	N
T6791 PGB Wmo	-25.000		-25.000	N
T6792 PGB Jeugd	-244.577		-244.577	N
T6821 Jeugdbescherming	-28.312		-28.312	N
T6822 Jeugdreclassering	20.161		20.161	V
T692 Coördinatie en beleid Jeugd	129.415		129.415	V
T71 Volksgezondheid	8.434		8.434	V
Totaal	-2.552.154	200.000	-2.352.153	N

Toelichting gemeenschappelijke regelingen

Avres

De eerste begrotingswijziging 2026, in overeenstemming met het raadsbesluit van februari 2026, is verwerkt in de Zomernota. Deze begrotingswijziging vloeit voort uit de aangepaste uitkeringen op grond van het voorlopige BUIG- en LKS budget en de septembercirculaire 2025. De mutaties zijn verdeeld over de taakvelden T63 en T64. Totaalbedrag € 93k.

Dienst Gezondheid & Jeugd

De definitieve begroting 2026 van DG&J is na de AB vergadering van 10 juli 2025 aangepast. Daarbij is een correctie verwerkt op basis van de nieuwe CAO, die leidt tot een lastenverlichting. Dit betreft een voordeel van € 39k, nu verwerkt in de Zomernota. Daarnaast is, in overeenstemming met het raadsvoorstel van februari 2026, een bedrag van € 26k aanvullend opgenomen voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma. De mutaties zijn verdeeld over de taakvelden T43, T61, T634, T66 en T71.

Serviceorganisatie Jeugd (SOJ)

In 2026 nemen de kosten voor jeugdhulp opnieuw toe. Deze stijging wordt deels veroorzaakt door prijsontwikkelingen (indexatie en uitkomsten van het kostprijsonderzoek) en daarnaast door een toename in de intensiteit van het gebruik van jeugdhulp. De stijging van de kosten worden niet veroorzaakt doordat meer jeugdigen gebruikmaken van jeugdhulp. Dankzij de preventieve inzet die wij al enkele jaren toepassen, zien we een licht dalende trend in het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van jeugdhulp binnen de regionale zorgmarkt. Wel constateren we dat de jeugdigen die gebruikmaken van jeugdhulp vanuit de regionale zorgmarkt, vaker kostbare inzet nodig hebben. Deze ontwikkeling zagen we eerder ook al in 2024. Daarnaast zorgt het wegvallen van de financiële solidariteit ervoor dat we meer risico lopen op dergelijke kostenfluctuaties. De betreffende casussen zijn bekend bij het sociaal team. Wellicht kan een deel van deze inzet in de loop van het jaar worden afgeschaald, wat zal leiden tot een daling van de kosten. Als dit zich voordoet, zal dit worden verwerkt in de Najaarsnota. De mutaties zijn verdeeld over de taakvelden T6752, T6753, T6762, T6792, T6821, T6822, T692. Totaalbedrag € 1,68 miljoen.

Toelichting/analyse per taakveld:

T41 Openbaar basisonderwijs

Het budget voor gymonderwijs binnen het openbaar basisonderwijs wordt met € 25k verhoogd vanwege een toename van het aantal gymuren (meer groepen) en indexatie van de tarieven.

T43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Het budget voor gymonderwijs binnen het bijzonder basisonderwijs wordt met € 25k verhoogd vanwege een toename van het aantal gymuren (meer groepen) en indexatie van de tarieven.

T54 Musea

Voor archeologie dient een nieuw communicatieplan te worden opgesteld waar we zo snel als mogelijk mee willen starten. Budgettaire is hier een bedrag van € 25k voor nodig.

T55 Cultureel erfgoed

Er is een subsidie toegekend voor onderhoud kerktorens ad. € 59k. De structurele dotatie aan de voorziening groot onderhoud is naar beneden bijgesteld en levert een voordeel op van € 47k.

T56 Media

De nieuwe Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen is nog niet vastgesteld en zal naar verwachting pas in 2027 in werking treden. De hiervoor gereserveerde middelen vallen daardoor dit jaar vrij, wat leidt tot een voordeel van € 134k.

T61 Samenkracht en burgerparticipatie

Met ingang van 2025 worden de uitvoeringskosten voor de wet Inburgering niet meer gefinancierd door het Rijk. Dit was niet bekend bij het opstellen van de begroting 2026 en wordt nu ook aangepast. Dit zorgt voor een nadeel van € 133k. Voor het jaar 2026 heeft het college een subsidie van € 40k aan St. JILL toegekend, die niet eerder in de begroting was opgenomen. De middelen die in de decembercirculaire 2025 zijn ontvangen voor de kinderopvang voor kinderen die in een pleeggezin wonen, worden ook daadwerkelijk ingezet. Dit betreft een bedrag van € 32k (loopt via het SOJ). Dit betreft dus een budgettair neutrale mutatie.

Een doorvoering van de geïndexeerde en aangepaste huurovereenkomsten levert een voordeel op van € 55k binnen de begroting.

Een bedrag van € 115k is beschikbaar gesteld voor het Huisvestingsplan statushouders, een collegebesluit dat is genomen op 11-11-2025 en niet meer verwerkt kon worden in de begroting 2026, het betreft een aanpassing van € 90k. Daarbovenop kwam nog een bedrag van € 15k voor kamergewijze verhuur.

Het participatietraject asiel en migratie is een intensief traject. Hier is meer inzet en facilitaire kosten voor benodigd dan vooraf ingeschat. We hebben meerdere potentiële locaties waar per locatie diverse inwonersbijeenkomsten zijn georganiseerd. Het gaat in totaal om 7 potentiële locaties die op de shortlist staan en verder worden uitwerkt. Er is een extra bedrag van € 45k benodigd.

N.a.v. 'de Motie Groen' die door de raad werd aangenomen, wordt een bedrag van € 100k toegevoegd als uitgaven voor vergroening als hier initiatieven voor zijn/ komen. De dekking hiervoor komt t.l.v. de reserve. Dit zorgt ervoor dat dit per saldo budgetneutraal is verwerkt in deze Zomernota. Hoewel de uitgaven binnen programma 3 zullen plaatsvinden, komt de dekking vanuit de reserve die programma overstijgend aangepast moet worden en heeft zodoende ook een relatie met programma 2.

Een nadelige afwijking van € 93k wordt veroorzaakt door personeelsbesluiten en vrijval van vacatureruimte (zie T04 Overhead voor nadere analyse).

T622 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd

De inzet voor "jeugdhulp naar voren" is later gestart vanwege de latere invulling van de vacature bij Mooi Sociaal, wat leidt tot een voordeel van € 55k.

T63 Inkomensregelingen

Zie toelichting Avres.

Daarnaast worden er worden meer kwijtscheldingen verwacht, een nadeel van € 30k.

T64 WSW en beschut werk

Zie toelichting Avres.

T66 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)

Het budget voor woonvoorziening wordt met € 110k verhoogd, als gevolg van een aantal dure woningaanpassingen en een toename van het aantal trapliften. We verwachten dat het beschikbare budget voor vervoersvoorzieningen niet toereikend is op basis van de gedane betalingen, stijging van het aantal cliënten i.c.m. de hoogte van de afgegeven indicaties. De extra kosten worden geraamd op € 60k. Het WMO-contractmanagement werd voorheen regionaal uitgevoerd (DVO met Gorinchem) maar wordt inmiddels uitgevoerd door aangetrokken eigen personeel. Dit leidt tot een voordeel van € 44k op dit taakveld.

Een nadelige afwijking van € 37k wordt veroorzaakt door personeelsbesluiten en vrijval van vacatureruimte (zie T04 Overhead voor nadere analyse).

T6712 Begeleiding (WMO)

Het budget voor individuele begeleiding is niet toereikend door een combinatie van een stijgend aantal cliënten en hogere afgegeven indicaties, hetgeen resulteert in een nadeel van € 200k.

Een nadelige afwijking van € 27k wordt veroorzaakt door personeelsbesluiten en vrijval van vacatureruimte (zie T04 Overhead voor nadere analyse).

T6713 Dagbesteding (WMO)

Op basis van de gerealiseerde betalingen in 2026 zijn de budgetten voor dagbesteding en het vervoer van dagbesteding respectievelijk met € 80k en € 23k naar beneden bijgesteld. Als gevolg van een toename in de zorgvraag is het budget voor respijtzorg thuis met juist € 35k verhoogd.

T6752 Jeugdhulp ambulant regionaal

Zie toelichting SOJ.

T6753 Jeugdhulp ambulant landelijk

Zie toelichting SOJ.

T6762 Jeugdhulp met verblijf regionaal

Zie toelichting SOJ.

T6791 PGB WMO

Op basis van de toegekende PGB indicaties wordt een bedrag van € 25k bijgeraamd voor individuele begeleiding.

T6792 PGB Jeugd

Zie toelichting SOJ.

T6821 Jeugdbescherming

Zie toelichting SOJ.

T6822 Jeugdreclassering

Zie toelichting SOJ.

T692 Coördinatie en beleid Jeugd

Zie toelichting SOJ.

T71 Volksgezondheid

Zie toelichting DG&J.

De kosten voor JGZ-zorg aan Oekraïense kinderen worden maximaal geraamd op het niveau van 2025, wat resulteert in een aframing van € 30k.

Specificatie reservemutaties programma 3:

Onttrekking: Motie Groen

€ 200.000

Totaal reservemutaties programma 3

€ 200.000

Programma 4 Bestuur en Veiligheid

Taakvelden programma 4 <i>Bedragen x € 1</i>	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T010 Bestuur	-8.989		-8.989	N
T020 Burgerzaken	-34.815		-34.815	N
T110 Crisisbeheersing en brandweer	-13.000		-13.000	N
T120 Openbare orde en veiligheid	-1.500		-1.500	N
Totaal	-58.304	0	-58.304	N

Toelichting/analyse per taakveld:

T020 Burgerzaken

Een nadelige afwijking van € 55k wordt veroorzaakt door personeelsbesluiten en vrijval van vacatureruimte (zie T04 Overhead voor nadere analyse). Een structureel voordeel van € 20k komt doordat er minder gebruik wordt gemaakt van de gratis verzending van documenten.

Algemene dekkingsmiddelen

Taakvelden algemene dekkingsmiddelen <i>Bedragen x € 1</i>	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T04 Overhead	-440.122		-2.539.122	N
T05 Treasury	502.078		502.078	V
T061 OZB-woningen	80.000		80.000	V
T062 OZB-niet woningen	114.727		114.727	V
T07 Algemene uitkering gemeentefonds	-68.394		-68.394	N
Totaal	188.289	0	188.289	V

Toelichting/analyse per taakveld:

T04 Overhead

Binnen de organisatie is in de eerste vijf maanden van 2026 voor € 615k aan inhuurbudget ingezet. Daartegenover staat € 430k aan vrijval van vacatureruimte, doordat vacatures niet of later zijn ingevuld. Per saldo leidt dit concernbreed tot hogere lasten van € 185k.

Daarnaast zijn opdrachten verstrekt voor de invulling van de privacy officer en de rechtmatigheidsverklaring. Samen leiden deze tot een nadeel van € 161k.

Op het taakveld overhead resulteren deze personeelsmutaties en de specifieke opdrachten in een nadeel van € 367k.

Een aanvullend nadeel van € 73k op dit taakveld wordt veroorzaakt door een nieuw onderhoudscontract voor de installaties van het gemeentekantoor en een lichte stijging van OZB-lasten van het gemeentelijk vastgoed.

T05 Treasury

Het voordeel binnen dit taakveld wordt veroorzaakt door de gestegen rente op de kapitaalmarkten waardoor we meer geld ontvangen voor onze uitzettingen. We hebben in januari gekozen om een aantal deposito's bij de schatkist uit te zetten die dit jaar meer zullen opleveren dan geraamd. De financiële middelen hebben we slechts tijdelijk over en worden later dit jaar ingezet voor de uitgaven die we doen rondom de investeringen, dit is dus slechts van tijdelijke aard. Het voordeel betreft een bedrag van € 195k.

Verder is er een hogere dividenduitkering over 2025 vanuit Stedin wat een voordeel is van € 300k.

T061 OZB-woningen

Betreft de areaal uitbreiding die niet was meegenomen in de begroting van € 50k. Er is ook een voordeel van € 30k omdat er minder bezwaarschriften zijn ingediend.

T062 OZB-niet woningen

Betreft de areaal uitbreiding die niet was meegenomen in de begroting van € 60k.

T07 Algemene uitkering gemeentefonds

Decembercirculaire 2025 Algemene uitkering €895.000.

Meicirculaire 2026 Algemene uitkering € 963.000 -/-

2.2 Investerings

In de Zomernota informeren wij over de investeringen die we op dit moment kunnen afsluiten, waarvan tussentijds het beschikbaar gestelde krediet wordt aangepast of waarvan is vastgesteld dat deze kunnen vervallen. De reden van de mutatie is in het hieronder opgenomen overzicht vermeld.

Omschrijving investering <i>Bedragen x € 1</i>	Oorspronkelijk budget	Budgetmutatie (-/- = verlagen) (+ = verhogen)	Reden van de mutatie
NP-Hennepstraat/Tiendweg 2020	661.000	765.000	Voor het werk Hennepstraat/Tiendweg is een aanpassing van het budget nodig. Doorlooptijd vanwege nutsbedrijven, gestegen brandstofkosten en kosten van materialen zijn hier de reden voor.
NP-Woonleefhart wegen 2020	750.000	-91.004	Werkzaamheden zijn uitgevoerd. Beschikbaar budget is niet volledig gebruikt.
NP-Woonleefhart riolering 2020	750.000	-483.587	Werkzaamheden zijn uitgevoerd. Beschikbaar budget is niet volledig gebruikt.
MLN-Diverse wegen/asfalt 2025	169.419	100.000	Betreft werkzaamheden aan de Haarweg voor toegankelijkheid van Arkel voor vrachtverkeer via een bijdrage aan Gemeente Gorinchem.
SCH-Midden wegen 2021-Uitvoering	1.183.000	255.000	Voor het werk Schelluinen-Midden wegen 2021 is budgetaanpassing nodig. Inmiddels is vanuit de opgestelde raming gebleken dat de kosten voor de uitvoering van het project, inclusief de kosten voor voorbereiding en interne uren hoger zijn dan de op voorhand geschatte kosten.
HRN-Lutjeswaardsemiddenweg 2024	280.000	95.000	Voor het werk Lutjeswaardsemiddenweg is budgetaanpassing nodig. Inmiddels is vanuit de opgestelde raming gebleken dat de kosten voor de uitvoering van het project, met name vanwege sterk gestegen materiaalkosten.
MLN-Rioolgemalen 2026	171.360	72.000	De aanleg van een nieuw gemaal tijdens de reconstructie van de A27 wordt voor een groot deel bekostigd door

			Rijkswaterstaat, maar er blijft een deel van investering over voor de gemeente.
GA-Irenestraat riolering 2027	0	189.000	Door de nieuwbouwlocatie Mourikterrein ontstaat de mogelijkheid om in samenwerking met de ontwikkelende partij (LWW) direct een deel van de hoofdriolering te vervangen. Dit bedrag was in de begroting opgenomen voor 2027, de uitgaven komen grotendeels in 2026.
LG-Brug M. van Coehoorsingel 2019	25.000	15.000	Het budget wordt met 15.000 verhoogd vanwege kostenstijgingen na 2019. De uitvoering van de brug heeft lang op zich laten wachten omdat vooruitlopend op deze brug het korfbalveld is gerealiseerd. Dit is nu gereed waarna de brug vervangen kan worden.
SBR West-Landbouw-shovel 2025	86.000	-30.000	Beschikbaar budget is niet volledig gebruikt.
SBR West-Heftruck 2026	0	30.000	Aanschaf nieuwe heftruck (ten laste van het restant van het budget Landbouw-shovel)
TOTAAL		961.409	

2.3 Voortgangsrapportage Woningbouwprojecten Molenlanden

Inleiding en definities

Dit is de eerste overkoepelende voortgangsrapportage van de woningbouwportefeuille van de gemeente Molenlanden, met peildatum 1 januari 2026. De rapportage geeft het bestuur en de raad op portefeuilleniveau inzicht in omvang, samenstelling, fasering en voortgang. Dit is een nulmeting: bij de volgende peildatum over een half jaar meten we voor het eerst de voortgang. De projectrapportages staan per project in de bijlagen opgenomen.

Voor een goed begrip leggen we de belangrijkste termen uit:

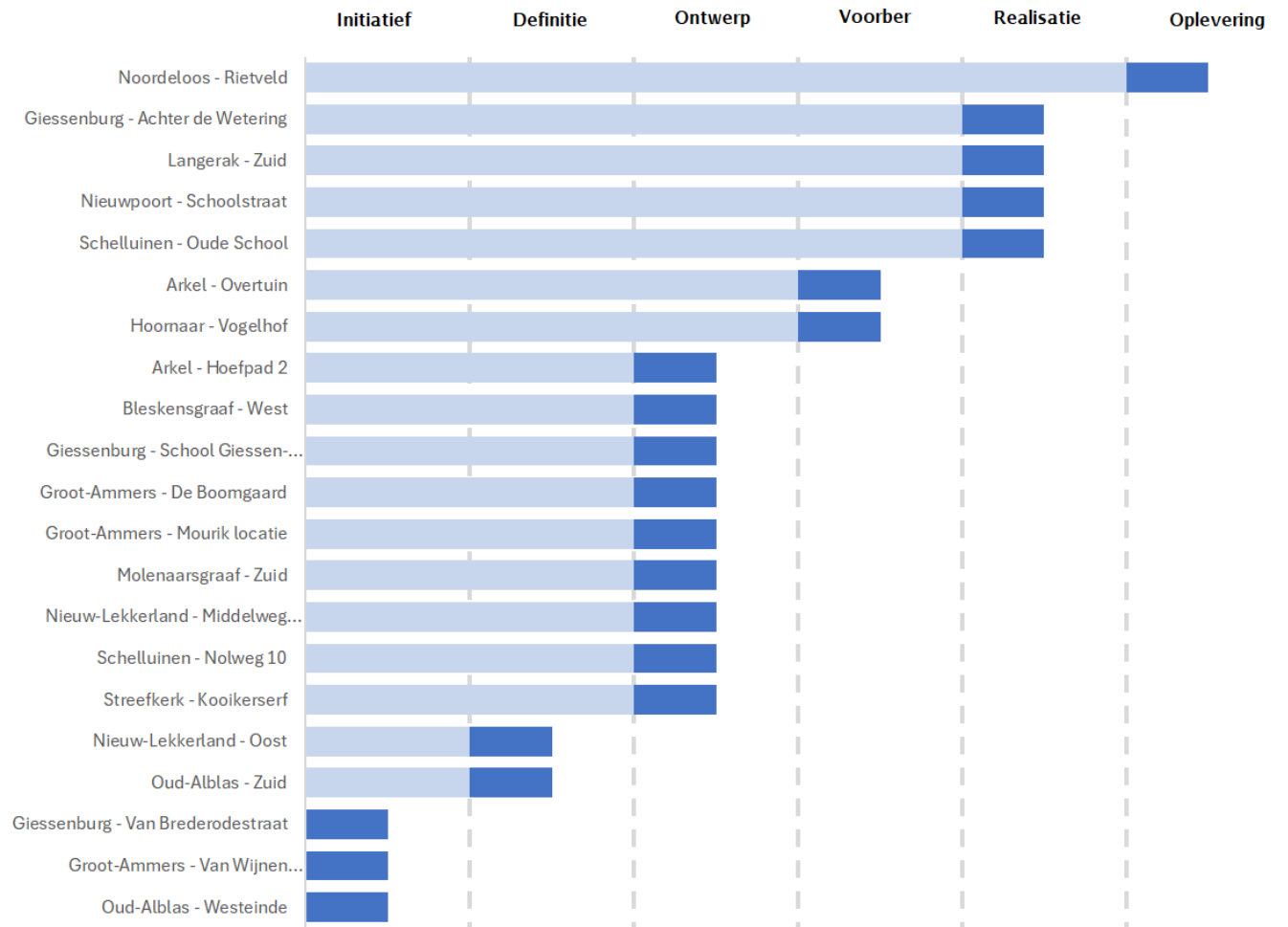
- *Projecttypen*: grondexploitaties (gemeente bezit grond en is actief grondeigenaar. We sturen op kosten en opbrengsten), Materiele vaste activa (MVA)-projecten (dat zijn strategische gronden die nog geen grondexploitatie zijn) en facilitaire projecten (geen grond in bezit; ontwikkeling en risico bij marktpartij of corporatie).
- *Woningcategorieën*: Indeling volgens de Woonvisie. Sociaal: sociale huur (gesplitst in Kern, tot de eerste aftoppingsgrens, en overig) en sociale koop (tot € 295.000 Vrij Op Naam/VON peildatum 1-1-2026). Betaalbaar: koop van € 295.000 tot € 420.000 VON en middenhuur. Vrije sector: koop boven € 420.000 VON en huur.
- *Projectfasen*: Initiatief, definitie, ontwerp, voorbereiding, realisatie en oplevering. Hoe eerder de fase, hoe groter de onzekerheid over programma, planning en kosten.
- *Gerealiseerd versus in de planning*: Gerealiseerde woningen zijn opgeleverd; woningen “in de planning” zijn geprogrammeerd, maar nog niet opgeleverd — van vergund tot vroege planvorming.

Duiding bij de tabellen en grafieken*Omvang en samenstelling***Projecten - per type**

Grondexploitaties	MVA	Facilitair
Projectnaam	Projectnaam	Projectnaam
Arkel - Hoefpad 2	Bleskensgraaf - West	Arkel - Overtuin
Giessenburg - School Giessen-Oudekerk	Giessenburg - Van Brederodestraat	Giessenburg - Achter de Wetering
Hoomaar - Vogelhof	Groot-Ammers - De Boomgaard	Groot-Ammers - Van Wijnen Graafland
Langerak - Zuid	Groot-Ammers - Mourik locatie	Molenaarsgraaf - Zuid
Nieuwpoort - Schoolstraat	Nieuw-Lekkerland - Oost	Nieuw-Lekkerland - Middelweg 50-68
Schelluinen - Nolweg 10	Oud-Alblas - Westeinde	Noordeloos - Rietveld
Schelluinen - Oude School	Oud-Alblas - Zuid	
	Streefkerk - Kooikerserf	

De portefeuille Woningbouwprojecten bevat 21 projecten, verspreid over 15 kernen. In totaal zijn 1.310 woningen gepland, waarvan 165 zijn gerealiseerd. Dat betekent dat er nog 1.145 woningen in de pijplijn zitten. Daarnaast is nog een project (Oud-Alblas Westeinde) die nog geen woningbouwprogramma heeft; deze aantallen zijn niet meegenomen in de totalen. Let op: kleine projecten en verbouwingen van team Leefomgeving zijn niet meegenomen in deze tellingen. Dat is voor toekomstige rapportages wel de bedoeling.

Actuele status - per project

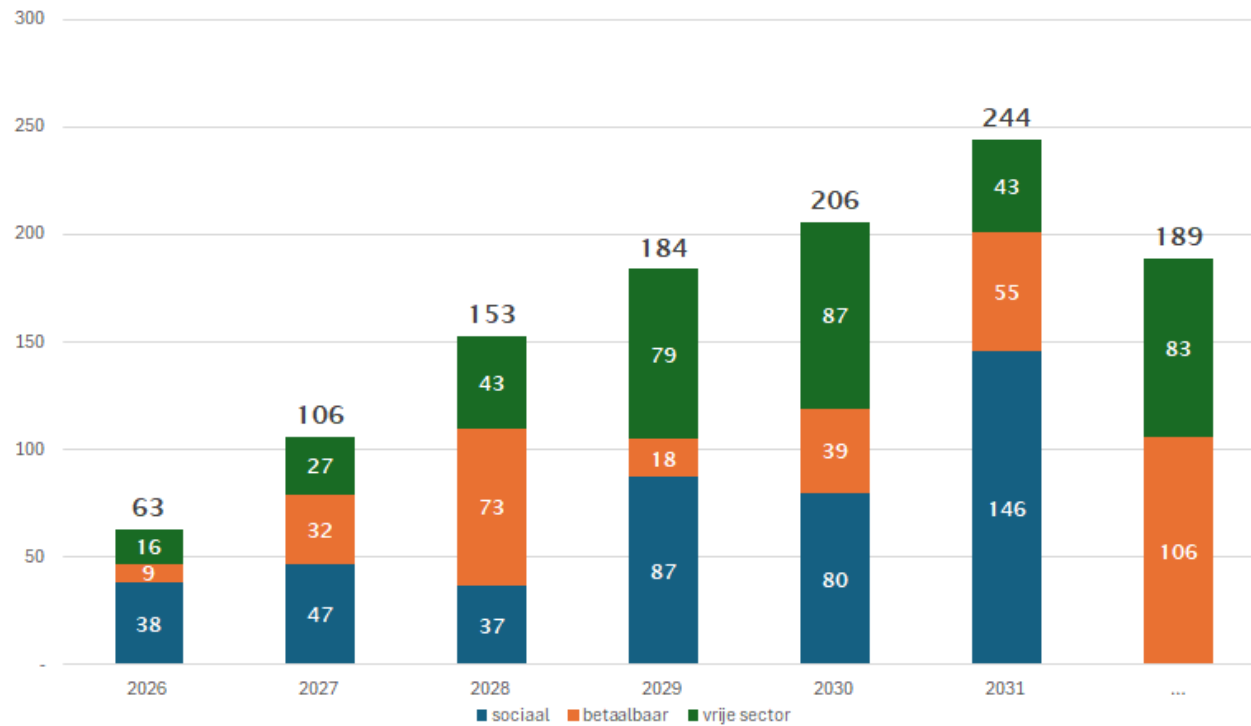

In de bovenste tabel is af te lezen hoe ver het project in realisatie zit. In de onderste tabel is het beoogde programma voor de komende jaren opgenomen. Van het totale programma gebouwde en nog te bouwen programma is circa 33% sociaal, 20% betaalbaar en 47% vrije sector.

Van de woningen die nog in de planning staan is circa 36% sociaal, circa 19% betaalbaar en circa 45% vrije sector. Op basis van historische afspraken wordt met name in project Overtuin relatief veel vrije sector woningen gebouwd.

Projectnaam	TOTAAL	2026	2027	2028	2029	2030	2031	...
Arkel - Hoefpad 2	4	-	-	4	-	-	-	-
Arkel - Overtuin	258	-	-	59	31	23	23	122
Bleskensgraaf - West	90	-	-	-	-	50	40	-
Giessenburg - Achter de Wetering	102	-	57	-	45	-	-	-
Giessenburg - School Giessen-Oudekerk	11	11	-	-	-	-	-	-
Giessenburg - Van Brederodestraat	13	-	-	13	-	-	-	-
Groot-Ammers - De Boomgaard	60	-	-	-	-	60	-	-
Groot-Ammers - Mourik locatie	50	-	-	-	50	-	-	-
Groot-Ammers - Van Wijnen Graafland	51	-	-	-	26	25	-	-
Hoornaar - Vogelhof	41	-	41	-	-	-	-	-
Langerak - Zuid	47	13	-	34	-	-	-	-
Molenaarsgraaf - Zuid	85	-	-	-	32	32	21	-
Nieuw-Lekkerland - Middelweg 50-68	32	32	-	-	-	-	-	-
Nieuw-Lekkerland - Oost	209	-	-	-	-	-	142	67
Nieuwpoort - Schoolstraat	7	7	-	-	-	-	-	-
Noordeloos - Rietveld	-	-	-	-	-	-	-	-
Oud-Alblas - Westeinde	-	-	-	-	-	-	-	-
Oud-Alblas - Zuid	39	-	-	39	-	-	-	-
Schelluinen - Nolweg 10	4	-	-	4	-	-	-	-
Schelluinen - Oude School	8	-	8	-	-	-	-	-
Streefkerk - Kooikerserf	34	-	-	-	-	16	18	-
TOTAAL	1.145	63	106	153	184	206	244	189

Woningbouw per categorie - in de tijd

Fasering

Het merendeel van de projecten zit in de ontwerp- of vroegere fasen. Negen projecten zitten in de ontwerpfase, twee in voorbereiding en drie in de initiatiefase of definitiefase. Vier projecten zitten in de realisatiefase. Eén project (Rietveld) inmiddels is opgeleverd. Het zwaartepunt ligt in de ontwerpfase. Dat, is logisch, omdat de portefeuille grotendeels nog tot ontwikkeling moet komen. De komende periode moeten veel projecten de stap naar voorbereiding en realisatie maken. Daar neemt de capaciteitsdruk toe.

Planning in de tijd

De woningproductie loopt geleidelijk op, met een duidelijk zwaartepunt in de latere jaren. In 2026 zijn 63 woningen gepland en in 2027 106. Deze komen vooral uit projecten die al in realisatie of voorbereiding zijn (Langerak-Zuid, Achter de Wetering, De Vogelhof, Middelweg 50-68 en een aantal kleinere projecten). Vanaf 2028 stijgt de productie naar 153 woningen, gevolgd door 184 in 2029, 206 in 2030. En een piek van 244 woningen in 2031. Na 2031 staan nog eens 189 woningen gepland, vooral in de Overtuin en Nieuw-Lekkerland-Oost.

De productie in de eerste jaren is relatief laag. Dit komt deels doordat de Overtuin, met 258 woningen het grootste project, pas vanaf 2028 produceert. Het zwaartepunt van de portefeuille ligt nadrukkelijk in de periode 2029-2031 en daarna. Belangrijke projecten zijn de Overtuin (258), Nieuw-Lekkerland-Oost (209), Achter de Wetering (102), Bleskensgraaf-West (90) en Molenaarsgraaf-Zuid (85).

Een belangrijk aandachtspunt: veel van de projecten die na 2028 gepland staan, zitten nu nog in de ontwerp- of definitiefase. De kans bestaat dat er verschuivingen komen in de planning.

Financieel — grondexploitaties

De gemeente heeft zes actieve grondexploitaties. De totale geraamde kosten bedragen circa €4,9 miljoen (inclusief boekwaarde). En de totale geraamde opbrengsten circa €5,95 miljoen. Het verwachte saldo op eindwaarde is circa €1,1 miljoen positief, met een netto contante waarde per 1-1-2026 van circa €1,0 miljoen.

Risico's

De grootste risico's binnen de portefeuille beperkt zich tot een aantal projecten. De top 3 projecten met de hoogste risico's zijn: De Boomgaard (juridische procedure), de nog te actualiseren raming voor woonrijpmaken bij de Herontwikkeling school Giessen-Oudekerk en mogelijke bezwaren bij de BOPA-procedure van Langerak-Zuid. Daarnaast zijn er risico's die voor meerdere projecten gelden. Stijgende materiaalkosten, netcongestie en onzekerheid over de afzet van woningen vormen spelen bij meerdere projecten. Dit hangt deels samen met de geopolitieke situatie. In een volgende rapportage zullen risico's wat diepgaander worden toegelicht, bij deze eerste voortgangsrapportage zijn risico's vooral geïdentificeerd.

Conclusies portefeuille breed

De woningbouwportefeuille van Molenlanden is omvangrijk. Met ruim 1.145 woningen in de pijplijn ligt er een stevige opgave voor de komende jaren. Een aantal zaken valt op:

- De portefeuille is gespreid over de kernen en heeft een gevarieerd programma. De verdeling sociaal (33%), betaalbaar (20%), vrije sector (47%) is redelijk evenwichtig, maar het aantal betaalbare woningen blijft achter ten opzichte van het aantal vrije sector woningen mede als gevolg van historische afspraken in Overtuin.
- Het grootste deel van de productie verwachten we na 2028. In 2026 en 2027 is de verwachte productie relatief beperkt (63 en 106 woningen). Dat maakt de portefeuille kwetsbaar voor vertragingen. Veel projecten moeten de komende periode de stap maken van ontwerp naar voorbereiding en realisatie. Dit vraagt om voldoende capaciteit bij zowel de projectorganisatie als bij vergunningverlening, civiele techniek, provincie en het waterschap.
- Financieel is het beeld voor de grondexploitaties overwegend positief. Het gezamenlijke saldo is naar verwachting ruim €1 miljoen positief op eindwaarde. De belangrijkste onzekerheid zit bij projecten waar we de ramingen nog moeten actualiseren.
- De risico's zijn beheersbaar, maar niet te verwaarlozen. De drie projecten met de grootste risico's (De Boomgaard, Herontwikkeling school Giessenburg, Langerak Zuid) vragen de komende periode beheersmaatregelen.

Tot slot: dit is een eerste meting. De waarde van deze rapportage neemt toe bij de volgende peildatum, wanneer we voortgang en trends kunnen meten en signaleren.

2.4 Reserves en voorzieningen

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de reserves en voorzieningen. In de kolom "Mutaties zomernota 2026" staan de reservemutaties vermeld die in deze Zomernota zijn opgenomen.

Naam van de reserve/voorziening <i>Bedragen x € 1</i>	Saldo begin 2026	Begrotings- wijzigingen 2026	Mutaties zomernota 2026	Saldo eind 2026
Algemene Reserve				
Algemene reserve*	25.035.520	11.118.728	2.099.069	38.253.317
Bestemmingsreserves				
Afwikkeling voorgaande jaren	1.941.682	-1.941.682		0
Integraal HuisvestingsPlan	13.800.000			13.800.000
Duurzaamheidsprojecten	2.172.850	-1.302.850	-100.000	770.000
Duurzaamheidsinvesteringen	2.780.088	-9.710		2.770.378
Kapitaallasten	62.344.178	-1.805.305		60.538.873
Kapitaallasten Wegen	32.066.515	-57.948		32.008.567
Afval	2.099.069		-2.099.069	0
Klankbordgroepen dorpsberaden	172.032			172.032
Leefbaarheid Kinderdijk	63.818	-63.818		0
Totaal reserves	142.475.752	5.937.415	-100.000	148.313.168
Voorzieningen				
Onderhoud gebouwen	5.495.983	-1.328.272	-47.000	4.120.711
Onderhoud openbare ruimte	1.125.075	-260.432		864.643
Wachtgelden wethouders	0			0
Pensioenvoorziening wethouders	4.621.660	365.700		4.987.360
Voormalig personeel	0			0

Zomernota 2026

Regeling Vervroegd Uittreden	132.198		-31.270	100.928
Rioleringen	11.849.770	-1.825.113	-52.400	9.972.257
Onderhoud graven	433.526	-42.199		391.327
Afvalstoffen	928.169		-30.000	898.169
Verlofsparen	469.208			469.208
Totaal voorzieningen	25.055.590	-3.090.316	-160.670	21.804.604
Totaal reserves en voorzieningen	167.531.343	2.847.100	-260.670	170.117.772

Opmerkingen:

- bedragen zijn onttrekkingen

+ bedragen zijn dotaties

*Het resultaat van de jaarrekening 2025 is in overeenstemming met het raadsvoorstel van de jaarrekening 2025 in de bovenstaande cijfers alvast verwerkt, de Raad dient dit nog wel te besluiten.